7697

కీర్తిమాలినీప్రదానము.

(శ్రీ పురుషోత్తమ కవీయము)

నాదెళ్ల మేధాదక్షిణామూర్తి శాస్త్రి

ప్రకటితము.

సాధని ముద్రాక్షరశాల, బందరు.

1941

Rs 0-8-0

ఆ ది.

అలఘు మహాప్రబంధముల నద్భుతగర్భ కవిత్వశోభితం
బులను, నిఘంటుశాస్త్రచయముల్ శతకాదుల డెబ్బదింటి, నిం
కిలను బదింటి నాంధ్రమున హిందిని ముప్పదిరెంటి రూపకం
బుల, విరచించె మించె బుధపూర్ణ గురునెంచెదఁ బూరుషోత్తముణ్.

లోకవ్యవహారమున భాషలేర్పడినవి. అందత్యంత ప్రాచీనములైన వానిలోఁ దొలుత సంస్కరింపఁబడినదే గీర్వాణభాష. తత్సమములును తద్భవములుంజేరి దేశభాషలు కాలక్రమమున నభివృద్ధి నందినవి. అందు హిందూస్థానమున వ్యాప్తినందినది "హిందూస్థానీ" యనఁబరఁగెడిని. 'హిందీ హిందూస్థానీలు పర్యాయపదములుగానె యున్నను గాని వాటికలో నీషద్భేదము కలదు. సంస్కృత వ్యుత్పత్తి [illegible], [illegible], జత్తక్, [illegible] మున్నగు [illegible] పదములను బహిష్కరించి మాట్లాడునది హిందీయనియు, నిచ్చవచ్చినంతగా సమాసములను గుప్పుచు ముచ్చటించునది హిందూస్థానీ యనియు ననఁబడును "సంస్కృ, ముసల్మాన్, ఉర్దూ" అనునవి కొంతకొంత భేదమున్న సమానార్థకములు. ఉర్దూ [illegible] సంస్కృత వ్యుత్పత్తి పదములకుఁ [illegible] ప్రయోగములుండుటగనట్లు కాన్పించును. సమస్త దేశభాషలలోను [illegible] ము స్ఫుటముగ తెలుపఁబడి కలిగి [illegible] సించుచునగును. అట్టి [illegible] దేశభాషాసమ్మేళనము ప్రాప్తించఁగా [illegible] ము [illegible] బరిపూర్ణ మప్పునటులఁ [illegible] యుండును.'

[illegible] భాషలలో [illegible] నము [illegible] [illegible] శ్రీనివాసయుఁ, [illegible] ము. [illegible] ములు [illegible] ములనియు, [illegible] ములు. [illegible] ములు [illegible] ముఖులఁ [illegible]. అట్టివి [illegible] క్రమముగా ప్రాచీన [illegible] గీర్వాణభాషా సంభాషణము [illegible] త్రముల [illegible] నిర్మా[illegible]. సంస్కృత [illegible] నభివృద్ధి [illegible] లక్ష్మి [illegible] ము [illegible] ను. ఆంధ్రమున [illegible] "[illegible]" [illegible] నా[illegible] [illegible] ము [illegible] చే భా[illegible] బాలక [illegible] ములఁ [illegible]. [illegible] చేఁ బహుభాషా [illegible] మును [illegible] మాటలచే సుప్రసిద్ధ [illegible] "[illegible]" వ [illegible] కా[illegible] సమ్మి

....తత్త్వానుగుణముగఁ గూర్చి సర్వసంపూర్ణతఁ బ్రాపింపఁ జేయఁజాలెను. ఒక ప్రక్కను సంగీతాభిరుచియుఁ బ్రగమాభివృద్ధినందిన తీర్థుల తరంగములవల్లను దీక్షితుల గురుగుహాభినందనములను త్యాగరాజ కృతులందు నింకితర వాగ్గేయకార కర్తృకముల దిగ్దేశవ్యాప్తినందిన భక్తిప్రజాపంబు లానర్పసాగెను. అయ్యెడ, సిద్ధేంద్రయోగి భావరాగతాళమేళనంబొనట్లు కృష్ణలీలాభివర్ణనంబు భాగవతంబన వెలయించెను. ఆపైన రామనాటకాలు ప్రహ్లాద నాటకము యక్షగానములును బయలు వెడలినవి.

ఇవన్నియు నిట్లుండ హిందూస్థానమునందల్ల తులసీదాసకృతి రామ కథామృతమును వెల్లివిరియఁజేసిన వెనుక దృశ్య కథాభినివేశమును గలిగెను. ధార్వారు దేశమున నెక్కుడుగా నభివృద్ధినందిన యీ కళ క్రమముగా నన్ని దెసలకుఁ బ్రాఁకెను. ఆంధ్రదేశమునఁ బార్సీ ప్రదర్శనములవల్ల జనించిన యుద్రేక మనేక గ్రామములందాశక్తి నెక్కొనఁ బ్రబంధ రచనరూపకముల వెలయింపఁజేసెను. అట్టియెడ బందరునందు నొక యాంధ్రనాటకసంఘమేర్పడినదిగాక 1884 సం॥ లో "నేషనల్ థియేట్రికల్ సొసైటి" యనునది స్థాపింపఁబడఁగా నది యప్పటి కిరువదేండ్ల పాళియమునందుండి యాంధ్రమునఁ గావ్యనాటక రచనమొనర్చుచుండిన శ్రీ నాదెళ్ల పురుషోత్తమకవీంద్రుని రంగస్థలమునకుడించి, హిందూస్థానభాషా నాటకరచనమునకుఁగడఁగించి, వరుసగా ముప్పదిరెండు నాటకాలు వ్రాయించి దేశదేశములఁ బ్రదర్శించియించె. ఈనాటకములు నిందలి భాషయు ననుసరింపఁబడిన శక్తియు విమర్శింపఁబూనుటకు ముందవి రచియింపఁబడిన కాలము నప్పటి నాటకకళాస్థితియు నించుక పరికింపవలసియున్నది.

అది పందొమ్మిదవ శతాబ్దమునందలి యుత్తరార్థము. ఇప్పటికి రమారమి యరువదేండ్ల నాఁటి ముచ్చట. ఇపుడు సినీమాహాలు యశోధననిలయాలై యచ్చరలమచ్చుల నంబరవీథిని వాయువేగ యానములపైఁ జరింపఁగలరయ్యె. అప్పుడో, వేషధరులౌ పురుషులే యపాత్రేయులుగా గర్హింపఁబడుచుండిన దినాలు. క్రమముగా రంగప్రసాధనముల కిఁడుతో విన్యాసప్రచారాదికములు మొదలైనవి. తొల్లిట నేసౌకర్యములును లేవయ్యె. కథా సంవిధానాదిక వైలక్షణ్యమును దేశకాలాభిన్నతాస్ఫోరకతయు గమనించు నూహాలు వొడమని స్థితియయ్యె. పంచసంధులనైనఁ బాటించుటయు లేదయ్యె. రంగస్థలమున ముందుగనిడుపడు సూత్రధారుఁడు. అతఁడు కథాసూచనమొనర్పఁగ నాయా పాత్రధారుల ప్రవేశమగును. వారు వచనమున సంభాషించి కథకొంత సాగించి నిష్క్రమింతురు. నడుమ నడుమ నాసూత్రధారుఁడే యుత్తరకథాసూచన మొనర్పఁగాఁ దత్తదనుకూల పాత్రప్రవేశమగుచుండును. ఇట్లు జరుగఁగాఁ గథనడచి శుభాంతమయ్యెడిది.

అట్టితరి విరచింపఁబడిన యీ నాటకాలు. కవి బాల్యమున హైదరాబాదున నొక పుష్కర [illegible] భాషలందును బిదప సంస్కృతమందును బాండితిఁగనియుండె. మహారాష్ట్ర హరికథా చరణానుసరణంబున నూతనధార

కథాసూచనములు కూర్పంబడియెను. సంస్కృత నాటకములందు నీచపాత్రలకుఁ బ్రాకృతమేర్పఱుపఁబడిన ఫక్కిని బాత్రానుకూల భాషాప్రయోగ వైలక్షణ్య మగపఱుపఁబడెను. ఎట్లన, రాజామాత్యాదులకు పార్సీ లబ్జులు గలదిగను, మునిపురోహితాదులకు సంస్కృత దీర్ఘ సమాస భూయిష్ఠముగను, సేవకాదులకుఁ గేవల తురుష్కము, నితరము హిందిగను వ్రాయంబడినది. ఇందు ముందుగాఁ బ్రసక్తింపఁదగినది తద్భాషాకల్పనాదికములందలి స్వయం వ్యక్తిత్వమే. ఇంకఁ దత్తత్ప్రయోగౌచిత్యము, నపూర్వసరసవాక్చతురిమము, బహుళ లోకోక్తి గ్రహణము మున్నగాఁ గలవెల్ల గమనింపఁదగును. ఈ వైఖరి నీకవిశేఖరుఁడు వరుసవెట్టి వ్రాసి నాటకుల కలవఱచి ప్రదర్శింపఁజేసిన హిందూస్థాన భాషా రూపకములివి:

1 కాళాసురవధము.
2 పంచాక్షరీమహిమము.
3 సుభద్రాపరిణయము.
4 భస్మాసురవధము.
5 కళావతీపరిణయము.
6 శంబూకవధము.
7 శారంగోపాఖ్యానము.
8 లవణాసుర సంహారము.
9 మనోజవాలక్ష్మీ నివారణము.
10 గోకర్ణమాహాత్మ్యము.
11 అహల్యా సంక్రందనీయము.
12 బిల్హణీయము.
13 సీమంతినీచరిత్రము.
14 పుత్రికామేష్టి.
15 సీతాకల్యాణము.
16 దశరథనిర్యాణము.
17 రామారణ్యవాసము
18 సీతాపహరణము.
19 సుగ్రీవపట్టాభిషేకము.
20 హనుమత్ప్రతాపము.
21 రావణసంహారము.
22 శ్రీయాళరాజ చరిత్రము.
23 ఇళిమహారాజచరిత్ర.
24 రామదాసచరిత్రము.
25 మిత్రసహోపాఖ్యానము.
26 సుకన్యాపరిణయము.
27 శుకరంభాసంవాదము.
28 పిప్పానారాయణరావుఫార్సు
29 భద్రాయురభ్యుదయము.
30 కీర్తిమాలినీ ప్రదానము.
31 సత్యహరిశ్చంద్రీయము.
32 అపూర్వదాంపత్యము.

కొన్ని విషాదాంతములౌటప్పటికి నూతనఫక్కియే. అందిల్ల "పిప్పానారాయణరావుఫార్సు" మొన్నమొన్నటి వఱకుఁ బెక్కుసారులు ప్రదర్శింపంబడి ప్రసన్నిఁగన్నది. ఏమైన, "ఆపరితోషాద్విదుషాం నసాధుమన్యే ప్రయోగ విజ్ఞాన" మ్మనినిగానఁ దన్నాటక ప్రదర్శనము లాకాలమున నెమ్మిగా రసజ్ఞుల మెప్పుగోలుపఁజొచ్చెననుట కిట దిఙ్మాత్రముగా "నభినవపండితరాయ" బిరుదాంకిత కీర్తిపతాకాది కేసరులు శ్రీమాన్ మాడభూషి వేంకటాచార్యులవారు, 'కల్యాణముల గూర్చి', కడువేడ్కఁ బ్రోవుమయ్య, కమలామానస నాయకా (పల్లవి) కల్యాణ గిరిధర, కారుణ్య సౌశీల్యాను, కూల్యాదిమహోదార, గుణరత్న రత్నాకరా॥ (అనుపల్లవి)॥ జనుల కైహికానందమున కాదికారణమై, తనరు శృంగారరసమునమించు నాటకముల, వినిపించుచును బృందావన పురి నెలకొన్న, ఘనశేషనల్ థియేట్రికల్,

కంపెనీవారలకు॥ కల్యాణ॥ తరుణత్వమున మేధా, దక్షిణామూర్తి దివ్య, కరుణ మహిమ లబ్ధ, కవితా సంపదఁగలిగి, బుధులు మెచ్చఁగ విధిగ, నాటకరత్నములు, విరచించు శ్రీ నాదెళ్ల పురుషోత్తమకవికి॥ కల్యాణ॥ 2॥ నవనవరసముల నాటక వినోదములఁ దవిలిన మనములఁ, దప్పక వేంచేయు, కవులకు రసికులకు, ఘనులకు ధనికులకుఁ, గవి మాడభూషి వేంకట దాసదాసునకు॥కల్యాణ॥ 3॥' అని ప్రస్తుతించిన తెలుఁగిట వగపఱచుట యప్రస్తుతము కాదుగదా.

ఇట్టి యీ పురుషోత్తమ కవీంద్రకర్తృకములలో 'రామదాస చరిత్రము' మాత్రమే తెలుఁగు లిపిలో నీవఱకుఁ బ్రచురింపఁబడెను. అంతకంటె సులభములౌనవి మఱి కొన్ని యట్లే యిప్పుడు ప్రచురింపబడెడివి. అఱసున్న, శకటరేఫ, దనుజాదికోచ్చారణ సంజ్ఞలు, వీనియందట్టి యంత సక్రమతము మోతాదుగా నుండుట్టి భాషాపరిచయము లేని నాటకీకులకుఁగూడ సులభముగ గ్రహింపఁదగినవి. దేశ కాంగ్రెస్ పుట్టక ముందే యీ "నేషనల్" సంఘము నేర్పఱచి తద్వారముగ నికిల పురుషోత్తముఁడు తా రచించిన యీ నాటకాలెల్ల సాంఘికుల కలవఱచి, తానె కొన్నియెడల సూత్రధారుండునై యాంధ్రదేశమందలి పెక్కుతావులఁ బ్రదర్శనముఁ జేసి, హిందూస్థాన భాషావ్యాప్తితో నాటకకళ నభివృద్ధి నందింపఁజాలిన ఘనతయుఁ బ్రశంసార్హము.

—♦ స తీ ప్ర దా న ము. ♦—

సీమంతినీ చంద్రాంగదుల కుమారీమణి కీర్తిమాలిని. వజ్రబాహుసుతుఁడై వణిక్పతియగు పద్మాకరునొద్దఁ బెరుఁగుచుండిన భద్రాయువునకామె పరిణీతయయ్యె. పిదప, వారు రాజ్యపదంబునొంది దశార్ణదేశంబు నేలుచుండిరి. అప్పుడొక్కనాఁడు ఱేఁడు సతీయుతముగా వేటకేగుట సంభవించెను. అత్తఱి నిరుభక్త పరీక్షకేర్పడిన యీశ్వరిమాయగా యువతీ సహితుఁడౌ నొక వృద్ధ విప్రుఁడు వ్యాఘ్రముచేఁ దఱుమఁబడివచ్చి రాజునకు శరణార్థియయ్యె. అతఁడు ధనుర్బాణముల సంధించువంతలో నాయింతి పులినోటఁ బడిపోయెను. భాగ్య రక్షణమొనరింపవయ్యె యని కుందు విప్రుఁడాతనికి నెవ్వరూనాడిన భార్యయువును, పెనుఁబడసిన ... దైవ వాఁడన్నుం గోల్పడినందుల కెంతయు ఖిన్నుండై యాతండేది కోరిన నద్దానినిత్తు ననవుడు నావిప్రుఁడు నీ సతినే తనకిమ్మని కోరెను. అన్నమాట తప్పని యవ్వర నాథుండు పత్నియని 'కీర్తిమాలినీ ప్రదానంబుఁ' గావించె. ఆతని సాహసమునకు సత్యసంధతకు సంబరమంది. హరుఁడా విప్రుఁడీశ్వరి యాపమున సాక్షాత్కరించి వరదుండైన పురాణ గాథయిందు నిర్వర్తింపఁబడియెను. ఈ గ్రంథము ది 30-11-1885 తేదిని సంపూర్ణము కావింపఁబడినట్లు కాన్పించుచున్నది.

ఇట్లు,

బందరు,
ది 25–11–40.

గ్రంథకర్తృపుత్త్రుఁడు,
నాదెళ్ల మేధాదక్షిణామూర్తిశాస్త్రి.

శ్రీ మేధా దక్షిణామూర్తయేనమః

కీర్తిమాలినీప్రదానము

సూత్ర: చంద్రాంగదజీ, మందిర్మేఁహైఁ- చంద్రరోహిణీ, సహిత్ హోనేహైఁ సుందరి సీమంతిని, సుతకీర్తిమాలిని- సాంద్రానందసే, సంగాత్ బైఠినే.

(ఆముగురును మఱియిద్దఱు దాసీజనులు సేవకుఁడు నుండఁగా)

చందాంగదుఁడు. ప్యారీ! పద్మపత్త్రేక్షణా! నీలాలకా! హైమవతీ చరణాంభోరుహ మకరందానారతపానమధుపా! అవన్నె బహుతకాలసె పార్వతీ పరమేశ్వరాంకె కరుణాకటాక్ష వీక్షణసె సకల సామ్రాజ్యసౌఖ్యాఁపాతే బైఠ్హేర్సె రహ్నాభి, తజ్జగన్మాతృపితరాంకె అనుగ్రహ్సె అప్నెకు కీర్తిమాలిని కహెన్న పుత్రికా సంభవ్హొకె సౌందర్య విభవాతిశయాంసె రతీసమానాహోకె అబ్ వివాహానుకూలప్రాయ్కు ఆపొంచీహై "షోడశాబ్దాభవేత్కన్యా, పుత్రవత్పాలితామయా" కహెకె కన్యాదానసమయ్మే కహెన్న రహాసె అనుకూలకాలాయీహై. అబపన్నె యుక్తహో వర్కు అన్వేషణ యత్తన్మె రహ్నకార్యహై.

సీమంతిని. హేమనోనాథా! అవనీనాథా! నగనాథాత్మజానాథ మృదుపదలగ్నచేతసా! సర్వజ్ఞభి సర్వాంతర్యామిభిహో సర్వేశ్వర్కె అనుగ్రహ్కు పాత్రాఁహోకె స్వీయప్రయత్నాఁ ఛోడ్కెరహెన్న అప్నెకు తద్దైవనాథానుష్ఠుర్సెహి పైదాహుయిసో అప్నెకీర్తిమాలినీకు తన్మహేశ్వర్హి ఉద్దేశ్కె ర్కె రఖేసా బర్నెహైఁహి హై వైసెహెన్న భగవాన్కె కరుణాసె అపుకె అపస్హి నికలేగా. అపకా సత్వరాఁహోనా కెంకహెకె మేరీ ఉద్దేశ్యహై.

చంద్రాంగద. గుణవతీ! ఆనందానంద్, తేరీ అభిప్రాయ్మె పరమామోదద్హై. వైహి యథార్థ్.

సూత్ర (2) విషమాస్త్రహరశేజ్‌_ అయా. ఋషభయోగివర రాజ్ ఋషి సే నరపమ, హిమిషియాఁరహొనె_ఇష్క్ సె భద్రా, యెూ_పాదీకరానె.

(ముసిరాఁగా తలిదండ్రులు బిడ్డయు మ్రొక్కి దీవింపఁబడి కూర్చుండఁబెట్టి తాము గూర్చుండి)

చంద్రాంగదుఁడు. భోభస్మాంగరాగోజ్జ్వలా ! రుద్రాక్ష మాలికాభరణా ! దండకమండలకాషాయవసనధారీ ! సర్వలోక సంచారీ ! సాక్షాచ్ఛూలధారీ ! జితాఖిలదేహజారీ ! భవదంఘ్రి పయోరుహసందర్శన సంప్రాప్తిసె మైపాల్నేకా రాజ్యభి మేరా నివాస్భీ పావనాఁహుయెహై తద్దర్శనసె హంసభ్భి పవిత్రాఁ హుయెహై. మహాత్మన్హో ఆప్కె నామస్మరణీచ్ సర్వాఘౌఘ క్షయకర్హై. ఆప్కె సందర్శన్హి జన్మపావనకర్ కెంనహోనేకా ?

ఋషభ. హేరాజేంద్రా ! పస్లెతుఃకియెసా ఆదరణ్ పానె సేభి బాద్ తేరా మృదుమధుర వచనామృత్ కర్ణరంధ్రాంసె పీనే సేభి మైనె అపార్హో సంతోష పారావార్మె నిర్మగ్నహువాహుం. సంతోష్సంతోష్. అచ్ఛ, రాజా ! తుఃనె త్రిపురాసురాంతక కరుణాసె దారపుత్ర పుత్రికా మిత్రబంధుపురోహితామాత్య విద్వజ్జన పరిజనాన్వితోఁకే ఆరోగ్యైశ్వర్యాహ్లాదాఁ బెహ్తాసెపాతే సుఖ్సేహైనా ? గజతురగోష్ట్రరథపదాతియాఁ శస్త్రాస్త్రాఁ పుష్క లాఁహైనా ?

చంద్రాంగదుఁడు. అహోమహానుభావా ! సర్వజ్ఞశిఖామణే హో ఆప్కె గోచరాఁ నహోనె వృత్తాంతాఁ ప్రపంచ్మె నహిరహేంగె. భవదాశీర్వాదప్రభావ్సెహి మై సకల సామ్రాజ్య ప్రాభవాఁ పాతెహింహుం.

ఋషభ. అచ్ఛ, మహారాజ్ఞీ సీమంతినీ ! సౌభాగ్యవతీ ! తుఃనె సోమవాసరాంమే పార్వతీ పరమేశ్వరాంకు షోడశోపచార విధాన్సె విధ్యుక్త ప్రకరణ్సె సమర్చనాఁకర్తె నిరంతరాహ్లాద్ సదా పాతీహైనా ?

సీమంతిని. హేమహానుభావా! సృష్టిస్థిత్యంతకారణభూతెభ ఆదిమధ్యాంత రహితెభహోకే త్రియస్త్రింశత్కోటిదేవతా బ్రంద్సెభి సహస్రాక్షసెభి చతుర్ముఖసెభి చతుర్భుజసెభి పరిచర్యాంపాతే రహ్నా మహాత్మన్కో హైమవతీ మనః కంజాదిత్యకు మైకర్నే పూజాకీత్నా? మైకిత్నిహుం? పరంతుసకేసా ఒత్నాతక్ భక్తిసెహి నియతవ్రితకర్తే రహ్తేహుం తద్వ్రితఫలసాధనసెహి సాక్షాద్రూపాత్మ్ హోకే ఆప్కే సందర్శన్ మైకర్నేసకీహుం

ఋషభ. ఆనందానందమ్, గుణవతీ! "జ్ఞానం మహేశ్వరాదిచ్ఛేత్" కహ్కే మహేశ్వరానుగ్రహావాపిసె అయిసీ సుజ్ఞాన సంపత్తి తుఝె అమూల్యాలంకార్కోనే సంప్రాప్తహుయీహై.
అచ్ఛా. మాయీ. ఆనంద్. అహోమహారాజా! త్వాన్నివాస్కేమై ఆయెసా కార్య ఏక్హైంకె, భగవన్నిర్ణీత్కో యేక్మహాకార్య ఆబి సాధనీనహోనా తత్కార్యసాధనకేలియె తుమారా మన్మేభి యోజనోత్పత్తిహుయి, మైభి ఉస్లియెహీ ఆయాహుం.

చంద్రాంగద. మహాత్మా! సాధనీయహో కార్య మహాకార్యహైతోకర్నే ఉద్దేశ్ కియెసా అప్ మహానుభావ్ హై తత్కార్యనే భగవన్నిర్ణీత్భీహై వైసీస్థితిమో మై శిరసావహ్ హోకె కౌంన కరుంగ? భవదనుజ్ఞాబద్ధహోకె కరుంగ. హుకుంఫర్మాయియే.

ఋషభ. తుమారా పుత్రికాహోకె కీర్తిమాలినీకే అబ్ వివాహానుకూలవయస్కే ఆయీహైనా! ఇస్కే మహేశ్వరారాధన తత్పర్కోకె సుగుణనిధిహోకె వజ్రబాహునందన భద్రాయు నామకేక్నే పద్మాకరకే హ్నా నైశ్వవర్గసపాలిత్ హోతె తత్పట్టణ్మేహైహై. విద్యావయోరూప బలవైభవాభిజాత్యముఖ సల్లక్షణోంసె విరాజమాన్కో ఉస్కే కన్యాదాన్కర్నా.

చంద్రాంగద. హామ సంతోష్ మహాత్మా! హార్కత్నహీ. పరంతు, దాశార్ణ దేశాధీశ నందన్కే పద్మాకర పాలిత్ హోనే కారణ్ క్యాహై?

ఋషభ. శ్రీః ఏక్ చిత్ర చరిత్ర హై. సావధానమనస్కు హోకె సునో, బోలుంగా. వజ్రబాహు ధరాధీశ్కు, నామ్సెహి సుమతీహో, ఏక్ సుమతీ, జ్యేష్ఠపత్నీ హై. ఉస్పర్ శ్రీహోత్రజ రాజా, బహుప్రీతిసె, రహ్నేభీ, ఉస్కు సపత్నియాఁ, తదా గ్రీణీ గర్భిణీహోతబ్, బిష్ ఖిలాయె. శ్రీః బిష్సె మర్నేకు బదల్ సుమతీకె వ్యాధిగ్రస్తహుయీథీ తబ్ వ్యాధీ వైద్యజనోంకె చికిత్సోంసె నివారణ్నహీహోకె శరీర్సబ్ వ్యాపక్ హోనాభీ ఇత్నేమె ప్రసవ్భీహుయిహై. పైదాహుయెసొ శ్రీఃకుమార్భీ అనల్పరోగపీడిత్ హోకె మాతృశిశువా సదారోదనేచ్ఛాసెరహేకు నిద్రాహారాఁనహీపానాభీ పరిజనోంకు కష్టతరావత్సమయ్ హువా. ఇస్లియె రాజానె నిజమందిర్సె ఉనోంకు హాకాల్కె కాననాంత రాంమె భేజ్నే ఆజ్ఞా జారీకియాథా. వేఅరణ్యావాసాఁహుయెసొ బాద్ కుమార్కు వ్యాధి అతిశయ్ హుయి. పర్ శంక రేచ్ఛా సేమాయికుథోడా ఆరోగ్యమిలా. శ్రీహింగహాన్మె ఇధరుధర్ ఫిర్తె దైవయోగ్సె పద్మాకర్కె హైనా ఏక్ వైశ్య శిఖామణికా పట్టణ్కు పౌంచ్నాభీ తద్గుణనిధి తన్మాతా శిశువోంకు సర్వోపచారాఁ అనూనాఁహోనె కరాతెపాలాథ. "ఆయుఃకర్మచ విత్తంచ విద్యానిధనమేవచ। పంచైతాని విలిఖ్యంతే గర్భస్థస్యాపిదేహినః" కహేకు కహ్నే న్యాయబచన్ వాస్తవీచ్ హోకర్ విధాతాసె లిఖాగయెసొ ప్రాహార్యకుభీ అనుభవనీయ్ హోనేనేభీ ఉస్కు జాతకు బాలారిష్టదోష్ ఖూబ్ రహ్నేనేభీ శ్రీః సుమతీకానందన్నె కాలధర్మపాయాథా. సుమతీ కించిజ్జ్ఞహోకె రోదన్సె అన్యాంశ్ నహీచహీథి. ఉస్కు పూర్వజన్మమ్మెమైనె ఉస్సెపాయెసొ ఆదరణ్ ముఝెయాదాకె ఉస్కాశ్కు మైవహాఁరహేకు శ్రీః సుమతీకు తత్త్వోపదేశ్కర్కె బాదుస్కె పుత్రుకు సజీవ్ కర్దేకె ఉనోంకు ఖూబారోగ్య మిలాకె తబ్ అదృశ్యహువాథా. బాద్ కతిపయవత్సరాంకు మైయేక్ దఫా ఉనోంకు దేఖ్నె చహేకు గయేతో సదాశివకరుణా కటాక్షవీక్షణ్సె తద్రాజకుమార్నె పద్మా

కరనంవన్సె మిల్కే విద్యాదయాంసికే అర్జన్కీయెసే జ్ఞాన్సె ముఝె సంతోష్మిలాయాథ. బాద్మైభి ఉస్కే ఇహపరసుఖ సాధక సుజ్ఞాన్భి శివకవచ్భి ఉపదేశ్కర్కే మంత్రితవస్సంపన్నాం హోం వరఖడ్గశంఖాంభి ద్వాదశసహస్రి మత్తమాతంగ బల్భిసాను గ్రిహ్ంహోంకె ప్రసాద్కర్కే సర్వజ్ఞ కృపాసంప్రాప్తిసె సర్వ శాల్భి సర్వైశ్వర్య సంపన్నహోనె బర్దేకె పలతాథా. బాదిత్నెమె, దాశార్ణదేశ్మె రహెన్న వజ్రిబాహుపర్, మగధదేశాధీశ్వరోం, హై మరథభూమినాథ్నె, నవాక్షోహిణీసేనా పరివృత్హోంకె, సంగ ర్కే ర్నెనికల్కేరాకె, యుద్ధరంగ్మె ఆక్షీజీకె వజ్రబాహుకు బంధిత్ హోనెకరాకె తదాప్తర్మెలూటీభి కరాయాథ. తబోవృత్తాంత పాభద్రాయునె జాన్కే జననికె ఆజ్ఞాలేకర్ సునయనామక పద్మాకరకుమార రహ్నసారథిహోనె నికల్కే దాశార్ణరాష్ట్రుకే జాపోంఛ్కేర్ నవాక్షోహిణీ సేనాసమన్వితాఖిల ప్రబల పరిపంథి పటల్కే ఖండన్మె అకేలాంహోకేహి శివకవచ ప్రభావ్సెభి శ్రీకర సాధన సంపత్తిసేభి నిర్మాల్ కర్దేకర్ అప్నా జనకుకే బంధవిమో చన్కర్కే తద్రిజ్జవాంసేహి మగధాధినాథుకే బంధన్కర్కే వజ్రబాహుకే సామ్రాజ్య పాంచాకె నిజవృత్తాంతునుకే మాలూం నహీంకర్కే అప్నా వాసస్థల్కే పలకే విజయవృత్తాంత్ మాతుశ్రీకు జాహిర్కర్కే పార్వతీశ్వరానుగ్రహెసె అబ్బాహాం షెహర్నెహై. వృత్తాంతుసాకే ఎహ్రిద్దేయింగ. తుమారా పుత్రి హోం ఏకీర్తిమాలినీనె ఏఃభద్రాయు శూరవర్కే పూర్వభవ్మె ఇఃమందరాభిధాన్హోకె రహెన్తబ్ పింగళాభిఖ్యాసె తత్సుదతీ హోకె హుయిసో పద్మాయతాక్షిహై. జన్మపరంపరాగత సంప్రి దాయ్సె ఏఃదోనోం దంపతీహోనేసే శాంకరీ శంకరపాద సరసీ రుహాళియాంహోం తుం దంపతౌంకు వైహి దైవత శిఖామణికా భక్తకు కన్యాదాన్కర్నభి బహుత్యోగ్హై.

చంద్రాంగద అహహా తత్త్వవిధిజ్ఞ చక్రవర్తీ! దివ్య జ్ఞానమూర్తీ! వినయవినమిత దీనానువర్తీ! చతుర్దశ భువనవ్యా

పృతకీర్తి ! అజ్ఞాంభి సంసారకూప నిర్మగ్నకూర్మాంభిసార్ హామారె పర్ భవదనుగ్రిహ్ అపాన్కె రస్నేసేహి హామారే జన్మాఫల సమన్విత్ సాన్నె దానపాత్రివర్నెహాము మిల్నాతటస్థ హువా. ఆప్ని ఆజ్ఞా శిరోభూషణ్కె ఏక్ సుముహూర్తి మితపరి జనావృత ప్రధానివర్గ భేజ్కే పద్మాకరాది విహిత జనాన్వీత్ సాన్నె భద్రాయు బులాకే సామరాంతా కీర్తిమాలినీ కాంగాక్ సానె కహుంగ. నిస్సంశయ్.

బుసభ. శ్లో॥ శ్రీమాపేటీ భువన మధరం పుష్కరం పుష్పవాటీ । శాటీపాలాశ్చతముఖ ముగ్ శ్చందనామాత్రమసంభూ । యస్యోద్యానా నిష్కరభవన్మండురా [illegible] ధాతుమాన్యం । దేవః పాయొంద్దన పతిస [illegible] దేవతా సార్వ [illegible] ము॥ శ్రీచంద్రాంగద ధరిత్రి నాధా ! [illegible] మహాత్మన్కు స [illegible] భూషణాం సార్కె తన్నాగాం కునే, [illegible] పా [illegible] వాసుస్ [illegible] నేనే ఫ్రానె శ్రీమాపేటీ హువ్నా [illegible] [illegible] సమహానుభావ్కు చందర్నె జటాలసితపుష్పసార్ [illegible] శౌక్ [illegible] పుష్ప [illegible] కహెంతో ఆకాశ్ వాసుస్ [illegible] నే [illegible] ఫ్రా పుష్పవాటీ హువ్నా [illegible] కి కౌస్తుర్యాంతర్యామికు దళాం అంబరా [illegible] క తద్విగాళినె సహస్రా త్రాన్ని శమననిర్వృతివరుణ మరుద్ధన దేశానపాలితాం సార్నేసె ఉనోంనెశాటీపాలాం హువెనాకి [illegible] త్రిపురాత్మకెన్ని నిజఫాలాక్ష వహ్నిసె మన్మథ్కు భస్మక [illegible] తద్భస్మ్కు శరీర్పర్ విలేపన్ కర్లేనేసీ మన్మథ్కె గంధలేపన సాదృశ్యసె చందనవృక్ష్ హువ్నా [illegible] కి [illegible] త్రిపురాసుర సంహారకాల్మె బిష్ణుజీ కుబాణ్సే చతుస్సరా [illegible] రథాశ్వాంభీసార్నె వైసాస్తనాభి తద్వి ష్ణుజీన [illegible] గసాగర్మె [illegible] [illegible] తద్వేద చతుష్టయ్కె విశ్వసృష్టిక్షేత్ర రథ్నా [illegible] బ్రిహ్మాకె ముఖ [illegible] వాజి శాలాంభి హువె [illegible] కి [illegible] దమి [illegible] దేవతా పార్వబో మీ్యాభసా శ్రీముచ్ఛంకరజీనె తుమ్కు ధనకనకవస్తువాహన సమృద్ధిసె నిత్యసౌఖ్యభి నిరంతరాహ్లాద్భి దిలాయెజాయ్. అబ్ మై

జావుంగా. హేసీమంతినీ! సదాత్మకస్య సదాశివారాధనా-
నిదానస్యేహిత్వాత్పుత్రికా కీర్తిమాలినికు కీర్తిప్రసార కాసక్తి
భద్రాయునేనాథ కానా లభ్యమానా... ఏ బహ్వామోద
సంధాయినీ కానేకా. నిరాతంకైక.

సీమంతిని. మహాత్మా! సర్వజ్ఞ శిరోభూషణా యాక ఆస్యా-
అనూనానుగ్రహ హెన్న సుధారస్సే యుత్కించిద్బిందు మాత్ర
ర్బోభి హమూరెపర పరిసర హోతే రహస్యభి హమ్ము కథమాకెం
హోగీ? హమారా కీర్తి మాలినికు అనుకూలబర్కం నహీమిలేగా?

ఋషభ. సంతోషసంతోష. అబ మైజావుంగా. సౌఖ్యసె
రహోయియ్యో కల్యాణ్ కల్యాణ్.

చందాంగద. అరేసేవకా! తుఃజల్దీజాకె పరిధానిజీకు
బులాలారె.

సూత్ర. (3) శుభ లేఖాభేజా-ఋషిసె సోమాంగదరాజా.
శుభవతిసుతకు, సౌమ తేయ్యు-విభవసమన్విత,
వివాహ్హోనేకు.

చందాంగద. అహోమంత్రిసత్తమా! శ్రీమత్సదాశివ
పదాంభోరుహ మధుపాయమానసన్మనస్కభి, శివకవచాచ్ఛాదిత
దివ్యమూర్తిభి, ఋషభయోగిపుంగవ దత్తవరఖడ్గశంఖ విరాజితాం
బుజ సదృశపాణియుగళ్భి సుమతీగర్భపయః పారావారరాకాసుధా
కర్భిః శ్రీయుత్భిహోభద్రాయుసమాహ్వాయవిశ్వంభారాపాలకాత్మజ్నె
పద్మాకర్కహెన్న వైశ్యచూడామణికె పట్టణోత్తమ్మెమాతాసెహై.
తుంనె అనుకూలజనాన్విత్ హోకర్ వహాఁకుజాకె వృః సౌమతేయు
మైనె అప్నా కీర్తి మాలినీకు పాణిగ్రహమహోత్సబ్ కరా
సహుం సర్వప్రియత్నాభి తయ్యార్ హుయ్యేహై కహ్కె అరజ్
కర్కె ఉన్నతన్మాతుశ్రీభి సకుటుంబ బంధుమిత్ర భృత్యాది పరి
వృత్ హోకె పుత్రకళత్రాన్విత పద్మాకర్భి సంగాత్ రహెన్న అప్నా
నిషధపురీకు లేయాకె ఆనా. ఔర్ తుమారా ప్రయాణ్సె ఆగేహి

అంగ వంగ కళింగ కుళింగ మగధ మాళవ మత్స్య మద్ర ఘూర్జర కోసల కేకయ కేరళ విదేహ విదర్భ పాండ్య పాంచాల బర్బర సింధు సౌరాష్ట్ర కొంకణ టెంకణ నేపాళ గౌళ చోళ కాంభోజ గాంధార కర్ణాట మరాట విరాట కాశ్మీరాది ఛప్పన్న దేశాధీశ్వరాంకు శుభలేఖాఁభేజ్కె తత్తదధీశా అప్నాకీర్తిమాలినీకే కల్యాణసమయ్కు యహాఁరహెక్కె వధూవరాంకు ఆశీర్వాదఁకర్నె వైసా కర్న ఔరప్నా పురోహితుక్కె దాశార్ణదేశ్కుభేజ్కె వజ్రబాహు మహారాజ్కుసంగాత్ రహెక్కెలానె వైసాకర్న కార్యాఁ సబ్ సత్వర్సెభి బహుత్ నిగహాసేభిక రాజానె జత్నాఁకర్న. జాగ రూకరహ్నా.

చంద్ర. ప్రధాని–మహాప్రసాద్ మహారాజ్జీ. అబీచ్ ఆజ్ఞానువర్తీ హోకె, కార్యాఁ చలావుంగా.

సూత్ర. (4) అమాత్యబర్ – ఆప్ బోలా ఖబర్
సుమతీసుత్ కు, సమయుద్వాహ – సమీప్ హైసో,
చహాల్ దిస్నేకా.

(పద్మాకర కుటుంబము సుమతీ భద్రాయుపులుం గూర్చుండఁగా)

పద్మాకరుఁడు. మాయీసుమతీ! అప్నా భద్రాయుజీనె భగవదనుగ్రహ్సె జో శ్రీవరయోగీంద్ర గురువరప్రసాద్సె, సర్వసద్గుణ సంపన్నభి శౌర్యధన్భి హువ్యాహై. అబ్ తక్ తత్తత్కాలానుకూల విధియా అక్రమాఁనహోనె అక్షరాభ్యాసోపనయనాదయా యథావిధిసే గుజరేహై అబ్ వివాహానుకూల్ప్రాయ్ ఆపొంచ్యాభి భగవదిచ్ఛాసె కౌనాసు క్షత్రియ కులీనా కన్యా ఇన్కు మనోహారిణీ హోనె హైకి మాలూంనహిం హోతీహై.

సుమతి. హేపద్మాకరా! కారుణ్యాకరా! సర్వయత్నాఁభి సర్వజ్ఞహోకర్ కే ఆజ్ఞాసెహోనాహి లోకవిదిత కార్యహై. వైసా ఏకు ధర్రహెన్న, అప్నెకునె శ్రీమద్వృషభయోగీంద్ర గురు చూడామణికా ఆజ్ఞాభి అత్యుత్కృష్టకార్యహై. బాద్ తుమారా దయానె కార్యసాధక్ హై. ఇత్నహి మగర్ మైకర్నేకా క్యాహై?

కస్యాకా క్యాహై? ఇత్నేకు భగవత్కృపాక్యాహైకి అప్నేకు కైసానహాలూం? అప్నా భద్రాయుక్తేర్ క్యాహై ?

పద్మాభార్త్య. అప్నా భద్రాయుబావాకు అగజేశాను గ్రిహెన్నా సర్వసంపదాంభిక్రియత; లభ్యాంహులుయె వైసాహి గుణవతి కళావతి సౌభాగ్యవతిహాం కన్యామణిహిం మనోహారిణిహాంనా. కహాంహైంకి ! కబ్ హాంగీకి ?

సునయ్. హాయీ! భాయిజీకేవాస్తె ఇత్న పరియత్నక్ కేంకర్న? భగవాన్కాకరుణా భాయిజీపర్ పరిపూర్ణ్ హై. రహెన్నసే సర్వసుగుణసంపన్నాభి రతీసమానాభిహాం కన్యకా రత్నక్ మిలేజాయ్.

(ఇప్పుడు చంద్రాంగద పరిధాని రాంగా నందఱును లేచి తగు మరియాద లయి కూర్చుండ)

చంద్రపరిధాని. భో భద్రాయుజీ! భద్రలక్షణసంపన్నా! గిరీశాంఘ్రిసరోజాళీ! ఆప్కా వాస్తె నిషధదేశాధినాథ్ హాం చంద్రాంగదచక్రవర్తినె భేజేతో ఆయెసా మైతన్మహారాజముఖ్యమంత్రిహూం.

పద్మాకర. అహాహా శంకరకరుణా! అగణితగుణసమృద్ధ్ హమారా భద్రాయుజీ ఎహ్మరాపట్టన్మె రహెన్నెసెహిం అయిసె అయిసె మహామహాంక సందర్శన్ కర్నెక్తాహూం పహ్లెహి కిత్నేబత్సరాం తపస్కరెకె కిత్నాయత్నక్ కియెతోభి దర్శన్ నహిదేసే ఋషభయోగీంద్ర శిరోమణికు దృగ్గోచర్ కర్లేకేవాబద్ హువ్వాహుం అబెహ్నాత్పూరుష్కా సందర్శన్ మిల్నాభి అపార సంతోష్ పాతాహూం. పహ్లె. హేసజ్జనా! ఆప్కా మహారాజ్కా సకల సామ్రాజ్య లక్షణాంభి సంతోషెసె గుజర్నె గజతురగోష్ట్రరథ పదాతియాం బెహ్తారైజీనె ఋథారాధనాది సత్కృత్యాంగుజర్నె సర్వథాసౌఖ్యోంసే హాం కైసేనా?

చంద్రపరిధాని. శ్రీమచ్ఛంకర దివ్యకథాసుధారస పాన తత్పరిభితక్షక నాగేంద్రిద త్తఖడ్గ తురగాభరణానేక విరాజిత్బి మహీనాథ సన్నుతి మహీదేవభక్తియుత్బిహాం హమారా రాజకేసరీహాం

చంద్రాంగద మహారాజ్జీనె తత్పురధ్వంస కృపాకటాక్షవీక్షణ్సె సర్వైశ్వర్యసంపన్నహోకె బెహ్తర్సె జీతేహైఁభీ అబ్ ముఝె యహాఁభేజేసో అక్బార్ అరజ్ కరుంగ సునియె. తన్మహారాజేంద్ర జీకా కుమారికారత్నో కీర్తిమాలినీహోర్ కన్యామణికునె అప్నా ఎః భద్రాయుజీకు దేకె ఉద్వాహకర్నే సర్వప్రయత్నాఁ సంసిద్ధాఁ కర్లేకే శుభముహూర్త నిశ్చయ్కియేహైఁ తత్సమయ్కు తత్ప్రదేశ్కు ఛప్పన్న దేశాధీశాఁభీ నిజపరివార సమన్వితాఁహోకే ఆజాతేహైఁ ఎః ఖబరాప్కు అరజ్ కర్కు నిజమాతృశ్రీసమన్వితహో భద్రాయు జీకుభీ సకుటుంబ బంధుమిత్రామాత్య భృత్య పుత్రకళత్ర పరివృత్ హో ఆప్కుభిసంగాత్ లేజానే తత్తదనుకూలయత్నాఁ తయ్యార్ కర్లేకే రాజాజ్ఞానె శిరసావహాకర్కు ఆయాహుం. ఆప్ బిల్కుల్ హర్కత్ నహింబోల్కు అతిశీఘ్రసెహి నికల్నా.

పద్మాకర. అహాహా! అహాహా! శ్రీమచ్ఛంకర చిద్విలాస్! కోకిలానెగర్భిణీహోకె అండ్కు రఖ్కు తదండ్కు లేజాకర్ ఏకవృక్షాగ్రపర్ రహ్నా వాయసనివాస్మేరఖ్నాభి తత్కాల్కెన్ ఉస్కు అండజ్ కర్కు పాలేతోపతాఁ ఆనే బుచ్చిపిక్కు నిజజాతి పక్షియోంమె మిల్నేవైసాకర్సక్నే జగత్కర్తానె హమారా భద్రాయుజీకు మైకేయెసో పూర్వజన్మసుకృతవిశేష్సె చందాల్ మేరా ఘర్మె రఖ్కు యౌవనప్రాయ సూచకవయస్ ఆనేకాల్కు సత్కులీన మహారాజకన్యకా నాయకహోకె చక్రవర్తి బంధుహో వైసాకర్నేకు అబపక్కితనా ఆనంద్పానా! వహ్వా వహ్వా! హేపరిధానిసత్తమా! అబ్ అటక్ క్యాహై హమారా భద్రాయుజీకు మంగళస్నాన్ కరాకె విబుధోక్తే సుముహూర్తసమయ్మే ధరామరాశీర్వాద వినోద్సెభీ మంగళతూర్యఘోషాదికోంసేభీ నికల్కే వైసాహిజాయింగె. పట్టణాలంకరణోపయుక్తే కార్యాంకరాయింగె.

సూత్ర. (౫) వివాహోకునికలె-భద్రాయు-వివిధాస్త్రానె బహుత్మోతె అవనీసువర్ణా, గాశీర్వాద్సె-శివశరవాద్యవి, శేషాంకె ప్రతిభసె.

(సీమంతినీ చంద్రాంగదులుండఁగా మంత్రి ముందురావలెను)

చంద్రప్రధాని. హేరాజరాజేంద్రా! నిషధదేశాధీశ్వరా! ఆప్కే ఆజ్ఞానుసార్ హోకె మైఁజాకె పద్మాకరాద్యఖిల జనపరివృత్భి మాతృసమేత్భీ హోఁ భద్రాయుజీకు బులాలాయాహుం. పీఛే హల్లూ ఆత్తేహై ఏహు కహ్కర్ ఆప్సే అరజ్ కర్నేమే ఆగె ఆయాహుం అబ్ వో ఉనోం నగరప్రవేశ్ కియే హోఁగే.

చంద్రాంగద. అహాహా అహాహా మంత్రిసత్తమా! ఆపోంచ్తే హైఁనాసబ్బి? అబి మానస్కూ దార్ఢ్యమిలా.

చంద్రప్రధాని. మహారాజా! అంగాద్యఖిల దేశాధీశ్వరాంభి దాశార్ణ మహీపాలక్బి ఆపోంచేహై అబ్బీచందాతేహై పట్టణ్సబ్బి దేదీప్యమాన్ హోనె కర్పూరకస్తూరీ చందనాద్యనేక సురభిద్రవ్య మిశ్రిత జలోంసె పరిశుభ్రితా హోకె ప్రవాళ మౌక్తికాదయోంసె గదాశూలశంఖ చక్రపద్మాది చిత్రరేఖాలంకృత్ హోకె నానావిధ మంగళవాద్యోంసె పతిప్రతాజన కరధృత సముజ్జ్వల నీరాజనాదయోంసె అలంకృత్ హోకె రైహై ఔర్ పురోహిత విద్వజ్జన కవి గాయక నాటకవిదూషకాది సంతోషప్రదజనసంఘోంభి బంధు మిత్రాదయా సబనుకూల రహేంసెహై.

చంద్రాంగద. అహాహా ప్రధానిశేఖరా! బుద్ధికౌశల్యోర్ కార్యనైపుణ్యరహ్నా తుమారె వైసే మంత్రియోం ముఝ్కో కార్య నిర్వాహకోం రాజ్యభారవహనహోకె రహనేభిముఝ్కో కమ్తీ కెంరహ్తా? ప్యారీ! అబహ్నాకీర్తిమాలినీ కల్యాణ్హోనసకేగ.

సీమంతిని. ప్రాణేశా! శివానుగ్రహ్సే, శివయోగి పుంగవ వరప్రసాద్, అవనీ రాజ్యాభివృద్ధి ఆప్కాయశ్. బుద్ధిమాన్ అహా మంత్రిశేఖరోంకా కార్యనైపుణ్య, ఇత్నే సంతోషభూతాంగహోకె చల్నేసె ఏ మహాకార్య్ హోకైక కీర్తి నేకా. కర్ సహి.

చంద్రాంగద. అచ్ఛా అబ్ సబ్బి ఆపోంచెహోంగె. సుముహూర్త సమయ్బీ సమీప్హువా. ప్యారీచలింగె నికల్ (లేచి వెళ్లఁగా)

[1 భద్రాయువు 2 సుమతి 3 పద్మాకరుఁడు 4 ఇతనిభార్య 5 సునయుఁడు 6 వజ్రబాహుఁడు 7, 8 ఇంకిద్దఱురాజులు 9 చంద్రాంగదుఁడు 10సీమంతిని 11 కీర్తిమాలిని 12 ఛందప్రధాని 13 పురోహితుఁడు 14 ఇంకొక బ్రాహ్మణుఁడును గల యీపెండ్లి పాడి సీను అమర్చబడెను.]

చంద్రాంగద ధారుణీశ్వర రాజాత్మజా చిత్తసరసీరుహ దినకర పాదపంకేరుహ ప్రభావలల ప్రకాశిత నిజఫాల ప్రదేశాః సాకేత హంసదాసభక్తిసే కన్యె సమర్పనేంకు సంతుష్టాంతరంగ సాః వృషభ తురంగ్యె హామ్యు ఎః కురంగేక్షణకు పుత్రికా సానె వైసా కర్ణాభి హైసాహి పంచాంబక కోటిసౌందర్య నిధిభి శ్రీపార్వతీశ్వర కవచాచ్ఛాదిత దివ్య దేహ్యాసాః ఎః భద్రాయు కుమార ప్రభుజీ ఎః పుత్రికాకు సునోనాథ్ సాః హైసా సంఘుట న్యార్హాభి సర్వాంతర్యామిసాః సర్వేశ్వర్యె విలాస విశేష సంపన్నతో అభికాంక్షా సహాభగవత్కృపా! అచ్ఛా, గురుజీ మంతర్ బోలీయె

సూత్ర. (6) సుమతీ సుత కీర్తి మాలినొంకె, సమంగ్ వివాహొ, సభ్యదేశె, రమణీమణ్యాఁసీ, రాజనాఁదేనే-
క్షమాధినాథాఁన, జరా నదేనే.

(వధూవరులను గూర్చుండఁబెట్టి)

పురోహితుఁడు. స్వస్తి- అష్టాశీతి సహస్రాణాం ద్విజగురు దైవత్యానాం సమస్తజగదాధార మహామండూక కూర్మయజ్ఞ వరాహ శేషపృథివీనాం పురందర పావక యమనిరృతి వరుణ వాయువ్య కుబేర+ఈశానాద్యష్ట దిక్పాలకానాం। జలజభవ హరిహర ముఖ్య దేవగణానాం నారద విశ్వామిత్ర పరాశరాత్రి వాల్మీకి గౌతమ భృగు వ్యాసాది మహర్షీణాం। సీతారుంధ త్యహల్యా ద్రౌపదీతారా మందోదరీ పాంచాలీ దమయంత్యాది మహా పతివ్రతానాం। హరిశ్చంద్ర నల కార్త వీర్య విక్రమార్క భోజరాజాది పుణ్య పురుషాణాం। గంగానర్మదా తుంగ

భద్రా మలాపహారిణీ శ్రీకృష్ణవేణీ గోదావరీ భీమరథ్యాది మహానదీనాం । జంబూ నింబకదంబ చూతక్రముక నారికేళ ఖర్జూర ధాత్రీ దాడిమ్యాది ఫలవృక్షాణాం । పున్నాగ జాజీవకుళ కేతకీ చంపక మల్లికా మాధవీ మరకతమాల్యాది వివిధ కుసుమానాం । కస్తూరీ కుంకుమాగరుగోరోచనాది సుగంధానాం । అపరిమిత కనక కలశ కన్యకాగృహమేధిక విశ్వవీణావాది మేఘధ్వనీనాం । అయోధ్యా కాశీపురుషోత్తమ రామేశ్వరాది పుణ్య నగరీణాం । శ్రీశైల వింధ్యా హేమాచల గోవర్ధన శైలాసాది మహాశైలానాం । తర్క మీమాంసా న్యాయవైశేషిక భట్ట ప్రాభాకర వ్యాకరణాది తత్త్వశాస్త్రాణాం । ఋగ్యజుస్సామాథర్వణ వేదానాం । లగ్న హోరా ద్రేక్కాణ నవాంశ ద్వాదశాంశ త్రింశాంశ త్రింశ దంశకానాం । నిరంతర మనుకూలాశ్చ భాశ్శోభనాః । అస్య...... ముహూర్తస్య సుతిథింసువారం సునక్షత్రం సుయోగం సుకరణం సుచంద్రతారాబలం అనుకూలం శుభశోభనాస్సర్వేగ్రహాస్సునక్షత్రాశ్చ్చాఖ్యాదశస్థాన ఫలదా వరదా స్సుశ్రితాస్సుముహూర్తాస్సుప్రసన్నా వరదా భవన్తు. సమస్త సన్మంగళాని భవన్తు.

చంద్రాంగద. హేసదస్యాః! మైమహేశ్వరారాధనక్రే ఫలసే పహ్లే అనన్యసాధ్యహాయే పాతాళలోక దర్శనకర్నేకే వహాఁతక్షకాహీంద్ర మహానుభావ్కా ప్రేమాపాయాథ. అబ్ హీఆరహేహై సాహి శ్రీఋషభయోగిపుంగవ వరప్రసాద్సే తచ్చి ష్మ్యభి శివభక్తి భీహో భద్రాయుజీకు కన్యాదానకర్కే మేరాజన్మకు సాఫల్య మిలాలియాహుం.

వజ్రబాహు. అహో చంద్రాంగద చక్రవర్తీ! భవజ్జామాతాహో ఎః కుమార్ దీనసంరక్షణ దీక్షాతత్పర్ మేరా ప్రాణమాన సంరక్షక్ కౌన్ మహాపురుషుక్కు ఔర్ కౌఁ సాభాగ్యశాలినికు జనఁ హువొసా నందన్హై? ఎః అప్రతిమాన్కా దివ్యచారిత్ర్ కైసీహైకి మేరే పర్ కృపాపౌంచాకె థోడా ఖబర్ ముఝె మాలూంకరీయె.

చంద్రాంగద. వజ్రబాహుమహారాజా! ఇన్కా సచ్చరిత్ర్కా బాద్ వైసాహి సునేజాయ్. ఏః పరాక్రమధన్న ఆప్కా ప్రాణమాన సంరక్షక్ కైసా హువ్వాహైంకి, వైసాహుమెతోభి ఆప్కాం నహి పచానేకి పస్లాం బోలీయె.

వజ్రబాహు. కైసాకహ్యా, థోడేదినోంకె ఆగె, మగధదేశాధినాథ్ హోకెహైం మరద్ మేరా ప్రబలవిరోధీ నవాక్షౌహిణీసేనా సమన్విత్ హోకె ఆకే మేరా పట్టణ్కు గిరఫ్త్ర్కియా మైనెజంగ్ కర్నెజాకె భండన్మె హార్కర్‌రాతికు అధీన్హోగయాథ. తబ్‌హోహారి ముఝ్కొ బాధిత్ కరాకె రఖ్కె మేరారాజ్య సబ్ లూటీకరాతాథ. ఒత్నేమేహి కహాఁసె కైసా ఆయాకి ప్రుహీంసహ్పారుమెన్ ప్రః దేఖియె యహాఁభై తేసా సునయాఖ్య ధీరబర్ సారథీసహిత్ నవసహిత ప్రత్యక్ష్ హోకె అకేలాహి నవాక్షౌహిణీ సేనాసమన్విత్ హోకెహై మరత్తే జీకర్ మురే బంధనాఁ ఉఖాడ్కర్ తద్రిజువాంసేహి ప్రః మహావీర్కు బంద్దాల్కె రఖ్కెతక్ ముఝ్కు సామ్రాజ్యసౌఖ్య మిలాకె మైకిత్నా ప్రార్థనకియెతోభి ఏక్నివాక్యభి వహాఁనకియాయె ప్రాఖియె అప్నా వృత్తాంత్ తోభి నబోల్కె అదృశ్య హుహోథ. మైకియెసో పూర్వపుణ్యసె ఫిరున్కాదర్శన్ యహాఁమిలా. ఏః దేవసదృశ్ కౌన్హై బోలీయె.

సూత్ర. (7) భద్రాయుకా- వృత్తాంత్వజ్ర-బాహు జాన్నె కా.
అత్రజేశ సమ, యతిపతి కరుణాసె- భద్రదశాఁ
సబ్, పాయా కహ్నెసె.

చంద్రాంగద. భోరాజోత్తమా! ఏః పురుషశ్రేష్ఠ్కా పావనచరిత్ర్ సవిస్తర్సె బోలుంగ. సునియె. పూర్వకాల్మె ఆప్కునామ్సెహి సుమతీనామ్ యేక్ సుమతీ జ్యేష్ఠపత్నిథా. తబ్ వోహామ్రయీపాపక్ జియాదాప్రీతిసె రహేన్ భగవదిచ్ఛాసె వోః రాణీ గర్భిణీభి హుయీథీ. అన్యోంకా అతిశయుత్రా అప్నా సవ్తీభి విచార్కర్నా నచింత, అసూయాకహజానేకాహై వైసీ దుర్భావ్సె ఆప్కె కనిష్ఠపత్నియాఁ వోహ్మేకు బిష్‌ఖిలాయెథె. తల్లంపట్

ఖానేసే అనివార్యవ్యాధి యేక్ అంగ్మె వ్యాపక్ హోనాభి ప్రసూతి
కాల్కా ఆగేభి బాద్బిరోజ్ గుజర్నే గుజర్నే రోదనేచ్ఛాహి
అనల్ప్హోకే సదారహై నిద్రాహార్ బిల్కుల్ ఛోడ్నా దేక్కె
ఆపునోంకు అరణ్యోంమె ఫేక్నె ఫర్మాకే భేజేథె. ఇత్నాతక్
సబాప్ జాన్నె కహీహైనా ? కాననాంతరగతాహో సుమతీ
సౌమతేయాంకా ఉత్తరవృత్తాంత్ బోలుంగసునీయె. సుమతీ
మానే పుత్రుకు ఉఠాలేకే యహాఁవహాఁ గిర్పడ్తె ఇధరుధర్ ఫిర్తె
రహానహిజాన్కె చల్తె దైవయోగ్సె పద్మాకరాహ్వాయ్మో ఏక్
వైశ్యోత్తమ్కా పురీకు జాపోంచీథి. వహాఁరహ్నె ఏః సుజన
సత్తమ్ వృషమ్మయీ అప్నా మాయీ కహెనా సచ్చింతస్నే అహ్వే
ల్సబ్బిమాలూంకర్లేకె చాహెసా వస్తురాజ్సబ్ అపార్హోనె మిలాతే
బెహ్తార్సె పాలాథమగర్ ఒత్నేమే సుమతీపుత్రర్ వ్యాధి జియాఁదా
హోకె గతజీబ్హువాత బ్యాయీకారోదన్ వర్ణనుకు అసాధ్యథి.
వైసారహ్నా శ్రీమచ్ఛంకరాంశా సంభూత్హో ఋషభయోగీంద్ర
శిఖామణి, ఉనోంకె పురాకృత పుణ్యాతిశయ్సెవహాఁ ప్రత్యక్ష్
హోకె మాయీకు పహ్లె తత్త్వోపదేశ్ కర్కె బాద్ పుత్రుకు
సజీబ్ కర్కె ఉనుకు భద్రాయుకహ్కె నామకరణ్బీకియా తబ్కు
అదృశ్యహువాథ. ఏహి పద్మాకర్నె నిజపుత్రర్సె మిలాకె
తత్సదృశప్రేమాసె ఇనుకుభి అక్షరాభ్యాసోపనయనాదికాఁ
కరాకె గురువశ్మెరఖా. చంద్కాల్ గుజరెసో బాద్ ఋషభ
యోగినాథ్నె ఫిర్ ప్రత్యక్ష్ హోకె ఏహుకుమారుకు బహుశ్రుత్
హోనెకర్కె శివకవచోపదేశ్బి ద్వాదశ సహస్ర మదహస్తిబల్బి
మంత్రితపస్సంపన్నాహో వరఖడ్గ శంఖాఁభిప్రసాద్ కర్కె మాత్ర
పుత్రోంకు ఆశీర్వాదన్ కర్కె అదృశ్య హువాథా. థోడె దినోంకె
బాద్ ఆప్నె పరిపంథిసె హార్నాసున్కె మాతాప్రజ్ఞాలంకృత్ హోకె
సునయచోదిత రథ్పర కేలాహి. ఆకె నవాక్షోహిణియాంకుభి
విధ్వంస్ కర్కె మాగధుకు బంద్లాకె ఆపుకు రాజ్యసౌఖ్యా
దిలాయెసా బిషయాప్ జాన్నేకాహిహైనా ? తచ్ఛివయోగిరాజ్జీకె

కరుణరస్ హమారె పర్భి ప్రసర్ హోనెసె హముకు-భి ప్రత్యక్ష్ హోకె ఏః సుగుణనిధికా వృత్తాంత్ సబ్భి బోల్కె హమారా కీర్తిమాలినీ ఇన్కా విధాయక మనోహారిణీహై కహై ఇనోంకు పాణిగ్రహణ్ కరానా జరూర్ కహెకు ఫర్మానాభి తదాజ్ఞాను సారియాఁహోకె అబ్ హంకృతకృత్యతాపాయెహై ఏః శివాం ఘిరి కంజాళిభవన్నందహై. భగినీ! సుమతీ! ఆ' మా, ఇధరా యియ్యోమాతా! అమితక్షమాసమేతా! (సుమతి లేచి ముందునకు రాఁగా) ఎహీ ఆప్కె ధర్మపత్ని, లోకైకసాధ్వీమణిహై. (వారలం జూచి వజ్రబాహువు మూర్ఛిల్లవలయును)

(మూర్ఛ తేరఁగానె యెదురఁగల కుమారుని గుడితోడ పైనను భార్యనెడమ దిక్కున నుంచుకొని)

వజ్రబాహు. భోచంద్రాంగదమహారాజ ప్రముఖసభాసదాఁ! అహా! మైనె, కిత్నబుద్ధిహీన్భి కృతఘ్నభి బంధువిరోధిభి ఆర్తసంహార్భి కుటిలాత్మక్భిహుం? హోమైకిత్నాదోషకార్య కియాహుం? అయినెమైనె ఏకాగ్రజాహుంజీ! మై ద్విపాద పశుహుం కహ్నా బెహ్తరై. పహ్లె సుమతీకహెన్న ఎహీ మనోహరాంగీ ముఝ్కు ప్రాణసమానాహోనే రహెకు కాలగతిసే వ్యాధిగ్రస్త హుయేతో కైసాతోభిహో పర్యవసాన దిస్నేతక్ మేరేతైఁ రక్షేనే నహించహెకు ఇత్నెమెయిచ్ కఠినహృదయ్హోకె ఏః కాంచనగంధికు లావణ్యనిలయ్కు అరణ్యంమె ఫేర్నె భేజేసో మూర్ఛహుం. ఔరయినీ సాధ్వీమణికు పీడాకరాఁహో సపత్నియాఁ ఇనోంసేహి మై అబ్ నఖ్యకర్తాహుం. హో అయినే బహువిధాంసే ద్రోహిహుం సోమై అబ్ ఇనోంకే ముఖపద్మాకైసా దేఖ్నె సకూం? ప్రపంచ్మె అపఖ్యాతీకైసా పావుం? హాబావా! తుమారా బావాజీవన్మృత్ హోనెసె భగవత్కరుణా తుఃనె ఖూబ్ కమాలేనే సకాపాద్ దేహా (తలవంచి)

చంద్రాంగద. హేమిత్రా! ధర్మజ్ఞహో ఆప్, కించిజ్ఞకె మాఫక్ బిచార్కెంకర్న? ఏః పృథ్వీవర్ కిస్నోభిహోఫలానా

పక్సె కాలధర్మపాయా కసెతో వృ: కిత్నాజ్ఞానితోభిహో భాయీ! కౌన్సారోగ్సె కహెఁ పూఛేగా. వాస్తుబ్సె మరణ్కు-తో రోగ్నె కారణ్నహిహై. సృష్టిస్థిత్యంతకారణభూత్హో పరాత్మ ర్హో ఉస్కు సాక్షీభూత్హై అయిసాహి ఏ: సబ్భి భగవాన్కె-చిద్విలాస్హై క్యాకహ్వే ప్రాణసఖీకు అపత్సమయ్మె హాకా ల్దియెసా అపఖ్యాతీ పానేకు అపభి ఏ: దీనజనోంకె ఆర్తరవాఁ సునెకె తద్రక్షణ్ కరెకె ప్రఖ్యాతిపానేకు ఏ: పద్మాకరవైశ్య రత్నభి ఋషభయోగీంద్రస్వరూప్సె ఉనోంకు ఆపదంభోధిసె నికాల్కె సారోగ్యాఁహోనె వైసాకరెకె ఏ: కుమారుకు సర్వ సద్గుణాఁభిశౌర్యాద్యసాధారణ సంపదాఁభిమిలానే శ్రీమత్సదా శివ్భి నిర్ణీతాఁహుయెహై ఉస్లియెహి అహ్వాలాఁ సబ్భివైసె రహాంసె గుజర్నాపడాహై. వు: సబ్ భగవదిచ్ఛాహై.

వజ్రబాహు. (లేచివచ్చి పద్మాకరుఁ గౌఁగిలించుకొని) హే ప్రాణసఖా! హే ప్రాణదాతా! సాధుజనవందారు సుగుణరత్న రోహణాచలా! దీనపోషణ సత్యభాషణాది ధర్మకార్యానువర్తన తత్పరా! ఆప్కె కరుణాకటాక్ష వీక్షణ్సెహి నామ్మె అబ ఇత్నా సంతోష్భి తబాతా నష్టరాజ్య సంప్రాప్తసౌఖ్యభిపానే మిలా లేనే సకాహుం? అహాహా "గోభిః విప్రైశ్చ వేదైశ్చ సతీభి స్సత్యవాదిభిః అలుబ్ధైర్దాన శీలైశ్చ సప్తభిర్ధార్యతే మహీ" కహ్నా నీతిబచన్కె మాఫక్ సత్యవాదిభి దాతాభి ధర్మనిరత్ భిహోఁ ఆప్కె వైసె మహాత్మనా ప్రపంచ్మె రహ్నాసెహి ఏ: ధాత్రీ ఉద్ధరణ్ పాతీహై. ఆప్కె ఋణ్ మైనె అయిందా ఏక్ జన్మాంతర్సెతోభి శుద్ధ్ కర్నెస సకుం.

పద్మాకర. అః అః ఆః మహారాజా! మహారాజా! ఆప్కె వైసే గుణనిధియాఁ మేరే సరీక్ సామాన్యోంకు ఇస్తరహామన్న స్కెర్నెసె అకోమ్ బోర్ క్యాహై? ఇత్నె మన్నన్కు కారణ్ హోనె మైకియెసో బడాఉపకార్ క్యాహై? సబ్కుభి భవత్సుకు

మారేకు పురాకృత పుణ్యాతిశయు కారణ్ హై. థోడా పూర్వ పుణ్య మేరా అభిఅచ్ఛా హోనేసే ఆప్కే సుత్కే సంగతిభీ ఉస్సే మేరా జన్మసాఫల్య హోనె శివయోగివర్యోం సందర్శన్భీ ఆప్కే వైసే మహారాజవర్యోంకె సంగ ఐసే సభాస్థలాంతర్మే సుఖాసీన్ హోనేకే సత్సంప్రాప్తి భీ సంఘటన్ కర్లియాహై.

వజ్రబాహు. (కొడుకును కౌఁగిలించుకొని) బావా! "మూఢో మూర్ఖో గర్దభశ్చైకరాశిః" కహ్నా ఖరసమాన్ మూర్ఖ్కె మాఫక్ మైనె బుద్ధిహీనతాసే ప్రశ్న కియేసా దోహ్రాకు ఫలీచ్నా యిత్నా కియా?

భద్రాయు. "మృత్పిండ ఏకో బహుభాండరూప స్సువర్ణమేకం బహుభూషణాత్మ గోక్షీర మేకం బహుధేనుజాత మేకః పరాత్మా బహుదేహవర్తీ" కహ్నా నీతివచనాధార్సె శరీరాఁ అలగ్ హుయేతోభీ పరమాత్మా ఏకీచ్ హై. ఫిఁనె "అణోరణీయాన్మహతో మహీయాన్" కహ్నా తత్త్వదనుకూల లక్షణోంసె అణుమాత్రభీ మహద్వస్తుభీ హై. అయిసె మహాత్మాకు "దైవాధీనం జగత్సర్వం" కహ్కె సర్వప్రపంచభీ స్వాధీన్మే హై కహ్నాసె రాజానె, అప్నా రాజ్యకు సాధుపోషణ దీనరక్షణ క్రూరశిక్షణాదికోంసే పాలన్ జైసా కర్తాహైకి వైసాహీ పరిపాలన్ కర్తే ప్రాణిసమూహాఁనే ఘటాంతర ప్రవేశ్ కియేతోభీ ఆప్త అలగ్నహీ హోనేసే పురాకృత సుకృత దుష్కృతోంకె ఫలాఁప్రానె వైసా కర్తాహై. ఇస్లియే మైనె పూర్వజన్మమె కియేసా పాపఫల్ ఏః జన్మమె బాలారిష్టయోగ కారణ్ హుయీ. పరంతు ఉసీ జన్మకే పుణ్యనే సచ్చిదానందస్వరూప శివయోగీంద్రసందర్శన్ కరాయీ. ఉన్మహాత్మాకె వరప్రసాద్కు మిలాదియా. అయిసాహీ అహ్వాలాఁ సబ్ చల్నేకు ఇస్మే చింతా క్యాహై? ఆశ్చర్య క్యాహై? సబ్భీ భగవాన్జీకె చిద్విలాసాహై. అచ్ఛా. అబ్ కె బైఠియే. అప్నె ప్రస్తుత కార్యాఁ నిర్వాహణ్ కర్లేనే యత్న కరియే.

వజ్రిబాహు. అచ్ఛాబావా! వైసాహి బైఠంగె ఆ. మాయీ కీర్తిమాలినీ! మంగళాచార సంపన్నాఁహోఁ తేరే జననీ జనకోంకె భక్తిసె సానందాఁహోఁకె పార్వతీ పరమేశ్వరాఁవరప్రసాద్ కిమెతో పైదాహువయిసా తుఃనె హమారాగృహ్ హౌర్వంశ్ సబ్ భి పవిత్ర్ కర్ దేనే ముఝ్కు బహుహువియామైఁ మాయీ! ఆ. (కుడి తొడపైఁ గొడుకు నెడమ దెసఁ గోడలు వెనుక భార్యయు నుండఁగాఁ గూర్చుండి) మహేంద్ర సభామంటప్కు థిఃకార్ కర్నే ఏః కల్యాణమందిర్కు దిక్పాలకాళిభిగ్రిహపంక్తి భి ప్రజ్వల్‌హోఁతే రహ్నే వైసా విరాజితాఁహోఁకె హైఁ తేసో సేం సర్వదేశాధీశ్వరాఁ! ఆగె అగణితగుణ సమృద్ధహోఁ చందాంగద మహారాజ పర్ పోంచాయెసా కరునాఁ ఓంస్తో వుహి హమారే పర్ భి ప్రసార్ కర్నా. దీన్హా మేరా ప్రార్థనా అంగీకార్ కర్కు హమారా దాశార్ణ రాజధానికుభి ఆనే కృపాకరీయె.

సభ (అందఱు.) అహాహా మహారాజా సంతోష్ సంతోష్ నైసాహి హువెజాయ్ అందేసానహి.

వజ్రిబాహు. భోచందాంగద క్ష్మాపాలకా! ఆప్‌కి కృపాసె సర్వహితజన సమన్విత్‌హోఁకె వహఁకు ఆకె గృహప్రవేశ గృహదేవతా ధన బ్రాహ్మణ సమారాధనాది సత్కార్య నివహ్నాబ్భి బెహ్తార్సె గుజరాకె భవత్పుత్రీ జామాతరాంకు ఆశీః ప్రసాద్ కర్కే సర్వలోకాంభినన్నుత్ కర్నే సంతోష్ ముఝే మిలాయిమ్యే.

చందాంగద. హేమిత్రవతంసా! ఆప్ నజానే కె ధర్మాఁ నహిహై. హందంపతీసివాయ్ సర్వాప్తమాత్యవర్గాంకు సంగాత్ లేకర్ఛలీయెహంభి బాదాకె మనసూర్తి సంతోష్‌పాయింగె.

వజ్రిబాహు. హేం పద్మాకరా! సుగుణాకరా! అప్నా భదారియ్కు అబ్తకాహ్కియెసా కరఁయెసో శుభకార్యాంకె మాఫక్ ఎహీహ్బ ఆపీచ్ రహ్కే కరానా. హమారా గృహస్కు సగృహపారిమ్సె దేఖ్లేనా.

పద్మాకరుఁడు. మహారాజా! సబ్భీఆపకా ఆశీర్వాద్ హై ఆపకే ఆజ్ఞానువర్తి మైహూఁకె ఆప్కె హినికల్కె హమారాభద్రాయుభాయియాఁకే గృహప్రవేశమహోత్సబ్ మే సోత్సాహ్ హోకె రహూంగా.

సూత్ర. (8) దాశార్ణగాజ - ధ్వనిక చలేభ - ద్రాయు యువ
రాజా ఆశీర్వచనాఁ, అఖిల బుధాఁకియె - అశేష
రాజాఁ, సానందాఁహు యె.

(సమయోచితముగా ఫలప్రదాన లాంఛనాలు జరిపి)

పురోహితుఁడు. అహా! సువాసినియాఁ! నీరాజన శుభ లాంఛన్కే సమయాయియాహై.

సూత్ర. (9) అంగజసమభ, ద్రాయుజీకు-మంగళ్ కీర్తి, మాలినికు
అంగజహరపా, దాంభోజాత - భృంగాయమా
నాంత, రంగప్రాంచిత.

పురోహితుఁడు. సంతతశ్రీరస్తు, సర్వమంగళాని భవంతు, నిత్యశ్రీరస్తు, నిత్యమంగళానిభవన్తు. (సభ్యులు) తథాస్తు

(దంపతులు సభకై తిరిగినిలిచి మ్రొక్కఁగా)

అంగాదిదేశనాథులు. హేభద్రాయుకుమారా! గంగాధరానుగ్రహ్సే తుమ్కు సంక్రందన్సే సామ్రాజ్యభీ వైశ్వానర్సే పరమపావనతాభీ దండధర్సే దండనియామనైపుణ్యభీ నిర్ఋతిసే పరిపంథిపటలవిజయ్‌భీ వరుణ్సే నిర్మలస్వాంతతాభీ పవన్సేదోర్బల విక్రమ్‌భీ ధననాయక్సే భూరిధనాఢ్యతాభీ మహేశానదేవ్సే సర్వాభీష్ట సంసిద్ధిభీ బ్రహ్మవిష్ణుముఖామరప్రకరాఁ మహామునీంద్రాఁ భాస్కర శశాంకాఁ ఆయురారోగ్యైశ్వర్యాభివృద్ధిభీ అనుగ్రహ్ కియెజాయ్. బావా! తుమారాబావాకే అనుజ్ఞానువర్తిహోకె తుంసంతోష్ పాతేరహెఁ ఖుష్ అన్యోన్యంసభీ మిలాతెరహ్నాభయ్యా! ఆరోగ్యం భాస్కరాదిచ్ఛేచ్ఛియమిచ్ఛేద్ధుతాశనాత్, జ్ఞానం మహేశ్వరా

దిచ్ఛేన్నో క్షమిచ్ఛేజ్జనార్దనాత్’ కహ్నోవిధిహిత బచన్కొమాఫక్ తత్తద్దేవనాథాఁ తుమ్కు సర్వసంపత్సమృద్ధిక రేజాయ్. కల్యాణ్, కల్యాణ్. హేవజ్రబాహుమహారాజా! హాఁనెబహుత్ కాలెస్, అపూర్వమోదాకరసచ్చరిత్ హో అప్నాభద్రాయుకా వివాహ మహోత్సబ్మె సమయజనితసంతోస్నె పరవశాఁహోక్నహై అబ్ నిజ రాజ్యలక్షణాఁ దేఖ్లేనెజానానా? అనుజ్ఞాదిలాయియ్యో. హామజ్ఞా యిఁగె. హామారాసిగహానెయహాఁహింహింగె.

వజ్రబాహు. ఆపికె పరిపూర్ణానుఘుర్ హామారె షర్రస్నా హామ్సబ్కుభి కతిపయదినాంసే ఆనంద్ మిలాతే పాబ్క కియహై. ఆగేభి ఎహిం దయానే పరస్పరానుకూల్యాఁ చలావే.

సూత్ర. (10) యువరాజ్ హోక భద్రాయునే - అవనీరాజ్యభరా
ప్తోనే. శివకరబహువిధ, చిహ్నాంకుపితా - సవి
నయతాకుభి, సంతోక్షపాతా.

(వజ్రబాహువు, భద్రాయువు, ప్రధాని, సేనాని, పురోహితుఁడునుండఁగా)

వజ్రబాహు. భోసభాసదాఁ! చిరకాలెస్, రాజ్యసౌఖ్యాఁ ముఝ్కు అనుభవనీయాఁహోకేరస్నాసె బహుత్ కాల్ దాశార్హ మహీంకాభారవహ్ హువ్యాహుం అబ్ముఝ్ఝు బర్హాగుజర్నెగజ్నె వార్ధక్యదశా సంప్రాప్తహువ్యా. అబ్ రాజ్యపాల్నె పుత్రక్రె రాహో అప్నాయువరాజా భద్రాయునే రాజ్యపాలనకాల్మె సాధు పోషణ దీనరక్షణ దుష్టశిక్షణ ప్రజాహ్లాదానుకూల కార్యానుసరణాది సత్కార్యాఁభి కల్లోలసమయాంమె సామదానభేద దండోపాయాఁభి తత్తదనుకూలప్రకరణ్సె కార్యసాధకాఁహోనె దాశార్హదేశసం రక్షణ్కర్నాదేఖ్కె ఆమోద్పానాకహ్కెభి ఇతరచింతాఁఛోడ్నె పుర్సత్సె మహేశ్వరార్చనకర్తె రహ్నాకహ్కెభ ఆసక్తిమనఃపూర్తి హోకహై. బంధుమిత్రామాత్యపురోహిత బ్రాహ్మణ విద్వజ్జన కవిగాయక ప్రధానసామంత దండనాయక ప్రముఖ నిఖిల జనబృం దాంసెవిరాజిత్ హోకె నక్షత్రతండాంసె ప్రాంచిత్ హోనే నభో మండలా నె పారహ్యాయొః సభామండపె ఇసియె అబ్కేకహ్నా

తా క్యాహై కహెఁతో అప్నా భద్రాయుక్ దైవజ్ఞ నిర్ణీత శుభ ముహూర్తమేఁ దాక్షార్ణ మహీమండల సామ్రాజ్యధురంధరత్వ దేనే ఉద్దేశ్యసేహుం హేప్రధానీ ఇస్లియె తుం అనుకూలజనోంకు అనుజ్ఞా పౌంచాకే వహ్లే నిషధాధిరాజ్ఞో చంద్రాంగదజీకుభీ వైశ్యచూడా మణిహోఁ పద్మాకరకుభి సకుటుంబాఁహోఁకె ఔరోఁకు సలకేకయ మద్రమత్స్య శూరసేనాంధ్రాది సర్వదేశోంకె అధీశ్వరాఁభీ సపరివారాఁ హోకేభీ ఆనేప్రార్థనా పూర్వఁ శుభలేఖాఁ భేజ్కేజిస్జిస్ జాయుక్ జోజో మనుష్య యుక్త్‌హైకి ఉసుస్ జాయూక్ వొహేహ్ జానె ఫర్మాకె ముహూర్త సమయుక్ సబ్ఛి ఆనేవైసాకర్నా. బాద్ అప్నపట్టణ్మే మృగమదమలయజ చందనాది బహువిధ సురభిద్రవ్య సమ్మిశ్రిత జలోంసే పరిశుద్ధ్ కియాగయెసో రాజమార్గాఁభి మౌక్తిక ప్రవాళవితతిసె రంగవల్లియా రఖాగయెసో ద్వారప్రదేశాఁభి ఔరౌర్ బహుత్ ఫసంద్సే అలంకార్ కరాకె అనంతరకార్యోంకు బాద్ అనుజ్ఞాలియెజాయ్. వస్లే ఎహాఁజ్ఞానువ క్రీహోఁ. జా. సత్వర్హో.

వజ్రప్రధాని. మహాప్రసాద్ మహారాజా! జరూర్కరా వుంగ (అని యతఁడు లేచి వెళ్లవలెను)

వజ్రబాహు. బావా! ‘రాజవత్పంచవర్షాణి దశవర్షాణి దాసవత్ ప్రాప్తేతు షోడశేవర్షే పుత్త్రంమిత్రవదాచరేత్’ కహ్నా నీతిబచనాక్ పూర్వార్థ్‌కు వ్యతిరేక్‌హుయె వైసాహి భగవాన్నే ముఝుక్ సంఘటన్ కియాహై కెంకహాతుంభి తుమారామాయీంభి తేరాశైశబ్మే వ్యాధిపీడితాఁసహోఁనె మైనే కించిజ్ఞహోఁకె తుముక్ విదేశోంమె భేజ్నేభేజ్నేసె తేరా బాల్యప్రియచర్యాఁ దేఖ్కే ఆమోద్పానె మైనహి సకాహుం కైసాతోఁభిహోఁ ఋుషభ యోగీంద్రవరప్రసాద్సె తుః ప్రాజ్ఞహోఁకె యౌవనప్రాప్యెక్ ఆరంభ్మే ముఝు సంతోష్మిలానె పుత్త్రోఁకె దిన్నాభి తబీమై తుఝె పట్టాభిషేక్ కర్నేకాథా. మగర్ తుః ముఝుక్ సహాయ్యానే రాజ్యపాల్నె తత్పరత్వ పానాకహేక్ దిల్మేరహ్నా ఉద్దేస్సె ఇత్నాకాల్ తుఝె యువరాజ్య దియాహుం అబ్ మై

తూఃనె ముఝెదియెసా జో రాజ్యహై వుః తేరాస్వార్జితుహై తుఝె దేనెమై చహతాహూం.

భద్రాయు. భో పితాజీ సర్వసద్గుణ సంపన్నహో ఆప్ పుత్రహో ముఝుకూ ఇత్నా ఔన్నత్యసె ప్రశంసాకర్నా బెహ్తర్నహీహై. ఒత్నాభి వాస్తబ్ హై కహ్కే ఆప్ ధృవ్ కియెతోభి మేరా ఉద్దేశ్ వైసానహీ. క్యాహైకహ్నే మైబాల్యప్రాయ్మె రహ్కే రాజ్యధర్మాఁనహీజాన్నేసే యువరాజ్యకహ్నా యేక్మైఁ రహ్కే ధర్మాఁ సబ్ జాన్నే వైసాసికాకె అబ్మఝుకూ పట్టాభిషిక్త కర్తెహై కహ్కే మేరా అభిప్రాయ్హై.

వజ్రబాహు. అహాహానందనా! సంతోష్ సంతోష్. క్రైసాతోభిహో సకల సద్ధర్మాఁభి బెహ్తర్సె చలాతే ప్రజాఁసబ్ వర్ణాచార నియమాన్వితాఁహోనేకర్తె బ్రాహ్మణానుగ్రహ సంపాదన కర్తె క్రూరవితతికు ఖూబ్ శిక్షాదేతే సేవకాళికు పుత్రన్యాయ్సేభి ముఖ్యమంత్రి ప్రముఖ ప్రధాని జనపంక్తికు మిత్రన్యాయ్సేభి దేఖ్తె పాలన్ అచ్ఛకర్నా పరిపంథిజన బాధానరహ్నా వైసా నిగహాసె దేఖ్తె రహ్నా.

(మునుపువెళ్లిన ప్రధానివచ్చి)

వజ్రప్రధాని. హే మహారాజా! ఆప్కా ఆజ్ఞా శిరసావహో కర్కే సర్వకార్యాఁభి బెహ్తర్సె గుజరాయాహూం కహేతో పట్టణ్సబ్ శృంగార్హోనె అలంకార్కరాయాహూం రాజాధిరాజోంకు శుభలేఖాఁ భేజాయాహూం ఉనోంమెచంద్ ఆతెహై కహ్కేభి ఖబరాయా నిషధాధినాథ్భి పద్మాకర్భి నగర్కు ఆపోంచేహోంగె.

వజ్రబాహు. అః అః ఆః వైసా! ఆనందానంద్, మంత్రి శిఖామణీమె తద్రాజేంద్రాదయాంకె ప్రవేశాఁ దేఖుంగ మగర్ తుః యహాఁరహ్కే ఎః సభామంటప్ ప్రాంచిత్ హోన తయ్యార్కరాకె పురోహిత విద్వజ్జనోంకు బిఠాకర్ తదాజ్ఞా ప్రకార్సె చతుస్సాగరాంకెభి సింధుయమునా సరస్వతీ గంగా మహానదీ

గోదావరీ కృష్ణా కావేరీ నైఘుంనర్మదాదిక పుణ్యనదీసద పవిత్ర
జలాంలానే వైస్నార్కే భూసురాంసె గ్రహశాంతియాంక్రానె
యుక్తయత్నాకరా. రజ్హో.

(పట్టాభిషేకప్రసంగు — పంపకుళిగుర్వురు సుండపతె)

సూత్ర. (11) భద్రాయుజీ - పట్టాభిషిక్తహువ ॥పల్లవ॥
అద్రీశసుతే - శానుగ్రహేన ॥అను॥
గాయకపాఠక, గణికాంనటకాం - శ్రీయుతచిహ్నాం,
శృంగారఘుటకాం. సకలమహీంద్ర,ప్రికరాందిమ్యే-
మకుటాద్యాన జ,రానేంహుయ్యే.

వజ్రబాహు. భో చంద్రాంగద భూవర పద్మాకర వైశ్య వరాది హితజనాం ఋషభయోగీంద్ర కరుణాకటాక్ష వీక్షణేభి శంకరానుగ్రహేనభి ఆపే ఆశీర్వాదప్రభావేభి హమారా భద్రా యుదాశార్ణ మహీరాజ్యకు పట్టభద్రహోనె శుభదిన ఆజ్ హోనేసే మైసిరాపే సందర్శనకర్కే సంతోషపానేసకాహుం ఆయిమ్యేహైరీమె.

వజ్రప్రభాస. హేదాశార్ణదేశాధీశ్వరా! భూపాలకవంశ నందన కల్పద్రుమా! సార్వభౌమా! సుమతీ గర్భపయఃపారా వారరాకాసుధాకరా! వజ్రబాహుమహారాజ సుకుమారకా! శ్రీమదృషభయోగీంద్ర కారుణ్యకటాక్షవీక్షా సమాలబ్ధ వరఖడ్గ శంఖాదిదివ్యసాధన జేగీయమానా! ద్వాదశసహస్ర మద వేదండ సత్వసంపన్నా! దీర్ఘభుజార్గళా! వినిర్జితసవాక్షోహిణీ వాహినీ పతీ! చండప్రచండప్రతాపా! మగధరాజగర్వనిర్వాపణా! భూలోకపురందరా! కందర్పసుందరా! ధైర్యవిజిత మేరుమందరా! కీర్తిమాలినీ మనోహరా! జాంబూనదపట్టబద్ధ ఫాలప్రదేశ్భ ధృత దివ్యస్వర్ణకౌశేయాంబర్భి మృగమదమిశ్రిత శ్రీగంధసార విలేపిత దేహ్భ బహువిధ పుష్పమాలికాలంకృత్భి హార కిరీట కుండలాంగద కంకణాంగుళీయక నూపురగ్రైవేయాది సమస్త మణిస్థకితసౌవర్ణ

భూవణ భూషిత్బిహోకె త్రిలోక రాజ్యధురంధర్ మహేంద్ర
సమాన్హోకెనవా క్షోహిణీసైన్య సమన్విత్హో హైమర
విజయనూపుర్సె వామపాదవర్ ప్రాంచిత్ హోనె నూతన నవరత్న
ఖచిత స్వర్ణసింహాసనపర్ ఆసీన్ హోకె దాశార్ణమహీమండల
సామ్రాజ్య ధురంధర్ హుయేసో ఆప్నె ఆజ్ఞె ముద్రికాహోత్మె లేకే
సర్వరాజ్యకార్యాంభిచలానా. మైనె ఏః తబ్ కా ముఖ్యమంత్రి
హుం. ఔర్ గజతురగోష్ట్రి రథపదాతియాం బెహ్తర్సె జీతెహై.
అబ్ క్ నిర్మాణాం కియాగయెసా వాపీకూపతటాకారామాదయాంభి
దేవతాగారాంభి బ్రాహ్మణాగ్రహారాభి బెహ్తర్సెహై బ్రాహ్మణ
క్షత్రియ వైశ్య శూద్రాం నిజవర్ణాచార ధర్మోంసె రహ్నెభి సర్వ
ధానసజ్జనాం సర్వదేశోంమె వ్యాప్తహోకెభి దుష్టపంక్తి మృగ్యాం
హోకేభిహై. అబ్ సభామండప్మె బంధుమిత్రామాత్య పురో
హితాది స్వీయజనాంభి బ్రాహ్మణ వరవిద్వజ్జనాది పూజనీయాంభి
ధనకనక వస్తువాహనా ద్యుపాయనపాణియాంహో సామంతరా
జాంభి కవిగాయక నాటక వందిమాగధా ద్యుల్లాసకరజనాంభి
ప్రాంచితాంహోకెహై వహ్లాం రంభాసటన్కా హుకుం ఫర్మా
యియ్యే. (పిమ్మట భద్రాయువు సభకు సమస్కరించి యాశీర్వ
దించఁబడుటకాఁగా)

వజ్రబాహు తనయా భద్రాయూ! మైనె పృథ్వీపర్
పైదాహోకె బాల్య యౌవన కౌమార వార్ధక్య దశోంమె తత్
దనుకూలవర్తనోంసె చల్తెకైసాతోభిహో మేరాకాల్ గుజరా
లియాహుం అబ్ తుః సదాశివానుగ్రహ్సె ద్విజబాహుజ విట్ఛూ
ద్రికులీనాం ఆత్మీయ వర్ణాచార నియమాంసే చల్నె సర్వజనాంభి
ధర్మ నిష్ఠాపరాంహోకె వృజిన రహితాంహోనే పరరాష్ట్ర ధారుణీ
నాయకాం నజరానేదేనే బంధుమిత్రామాత్యాం సబ్ సుహృద్భా
వ్సే బహూకరణ్కర్నే శరణాగత రక్షణ్కర్తే వాపీకూప తటాకా
రామ నిర్మాణ దీన జన వివాహోపనయన
గృహ ప్రతిష్ఠాగహారాదికాం సక్నే ఒత్నే ధర్మాంభి

1 0 7 11

ధాన సోమసర్వతోముఖ పౌండరీకాశ్వమేధాది మహాధ్వరాధికర్తే స్వరాష్ట్రకు ఈతిబాధాఁ నహీరహ్నా ప్రజాపాలన కర్తే కీర్తిమాలినీసె సకల సామ్రాజ్య భోగాఁభీ పరమానంద్సె పాతే సదా ఋషభ యోగీంద్రానుగ్రహోపార్జిత శివకవచ సంతత పారాయణ ఫలలబ్ధ శంకరానుగ్రహాహోకె సుధారాధన కర్తే సుఖ్సె రహ్నా యెహీందిన్సె కహాఁ స్త్రైలోభీ సునే వానప్రస్థ ధర్మోంసె కాల్ గుజరాలేవుంగ. ఆయురారోగ్యైశ్వర్యాభ్యుదాభి వృద్ధిరస్తు.

చంద్రాంగద. చిరంజీవ, సుఖీభవ! భద్రాయూ! పరిపూర్ణ శివానుగ్రహ సంప్రాప్తి సేహీ వర్ధమాన హో!!! హే వజ్రబాహుమహారాజా! శ్రీయుత్వో అప్నా భద్రాయుకా పట్టాభిషేక మహోత్సవ్ నేత్రోత్సవ్ హోనె సంతోష్పాతే హంనె బహుత్కాల్సె యహాఁహీహైఁ ఎఁభీ హమ్కు నిజావాస సదృశ్ హోనేసె హర్కత్ బిల్కుల్ నహీథీ. పరంతు లోకవిద్వోఁకె ఆప్కా భగినీకుహైసో సోమవాసర వ్రతనియమ్ అసమాప్తహోనే కార్తికమాస్మె చలానె జానేకా తదనుకూలయత్నాఁ క్రియాశః కరాక తద్వ్రతోత్సవ్ గుజరాగా ఉస్లియె ఉల్లమ్కు రుకస్త్ దేనాప్రమాస్మె ఆప వసూంది హెూ అంగీకారలాగా.

వజ్రబాహు. హేమిత్రా! స్వల్ప్సహా అప్నా జీవితకాల్మె సక్నే ఒత్నా సంతోష్పానా. నహీంలోకర్నేకా ఔర్కార్య హై? ఎఁభీ నహోకె వృహాప్నె ఇష్టదేవతా మహోత్సవ్ హై. హోనేసె వైసాహీహువెజాయ్.

(చంద్రాంగదాదులు వెళ్లవలెను)

పద్మాకరుఁడు. హేరాజశేఖరా! మేరా పురాకృతపుణ్యవిశేష్సె బాల్యప్రాయ్మె అప్నా భద్రాయుమహారాజా మేరా గృహ్మె నివాస్కర్నా సంఘటన్హోనేసేహీ మైభీ రాజాధిరాజోంకె మాఫక్ సభాస్థలాంమె మన్నన పాతే రహ్నాసందర్భహుయి. మైపానే సంతోష్ భగవాన్జానా. ముఝు ఆజ్ఞాదిలాయియె మహారాజా.

వజ్రబాహు. హేహితవర్యా ! ఏఃసబ్భి ఆప్కా అనుగ్రహ్కా ఫలీచ్ హై. కేఁకహో మైనె యౌవన మదోన్మత్త్ హోకె భార్యా పుత్త్రాంకు హా కాలేసా తబ్ ఆపునోంకు సంరక్షణ్నాకియేతో అప్నా భద్రాయు ఇత్నా ఔన్నత్య కైసా పావేగ ?

పద్మాకరుఁడు. నహీఁనహీఁమహారాజా ! సబ్భి శ్రీమదృషభ యోగీశ్వర కా ప్రసాద విశేష్ హై మగర్ ప్రమాదవశ్సే జాన్నేకు ఖోభి మేరా బిల్కుల్ నహీఁహై. భగవత్కృపా వైసా అనేకు అప్నా భద్రాయుమహారాజ్కా పూర్వపుణ్య హై.

వజ్రబాహు. జిన్కా జో నాంవ్ ఉనాకి వో సబ్భి భగవదిచ్ఛానీచ్, ఉన్కా పూర్వకృత కర్మవశాల్నే నహీఁహై.

(అందఱును వెళ్లెను)

సాకి. (12) గతజీవాపహారాగయా - వజ్రబాహు . కాలావసానాగయా, పితా భద్రాయుకా, పృథివీభోగ్నే - సతతావాహీ, స్వర్లోక్కుఘడే.

(తల్లికొడుకులు చింతతోఁ గూర్చుండి) మంత్రి పురోహితులుండఁగా.

భద్రాయువు. హేపితామహారాజా ! న్యాయమార్గ నియమాంసె ధాత్రీపర్ ప్రజాసంరక్షణ్ కర్నే ఆప్కా ధర్మకౌశల్య భగవాన్నే జాన్కా సదా నిజసన్నిధిమేహీ రహ్నా వైసా వరప్రసాద్ కర్నాభి వో అత్యుత్కృష్ట సుఖ్సే అభిప్రాయ్మె "ఋణానుబంధరూపేణ పశుపత్నీ సుతాలయాః ఋణక్షయే క్షయం యాంతి, కాతత్ర పరివేదనా" కహ్నా ధర్మవచన్కా మాఫక్ ఋణ సంబంధియాఁహో హమారే సరీఖే పుత్రకళత్రాంకె సమాగమ సో అస్థిర్ హై కహ్కే సోచ్కే స్థిరపదార్థ్ కహాఁ శివసా యుజ్యహామె పితాజీ !

సుమతి. భద్రాయుకుమారా ! "అస్థిరం జీవనంలోకే అస్థిరం యౌవనం ధనం, అస్థిరం దారపుత్త్రాది, ధర్మం కీర్తిర్ద్వయం స్థిరం" కహ్కే నీతికోవిదా కహ్నా పరమార్థవచన్కా మాఫక్

ఆజ్ హుయేతో క్యా యా శతవర్షప్రాయుక్ హోతో క్యా కచ్ఛో భీ హో ఏః శరీరాఁ అస్థిరా హో నేలయ్ పాయేగా. బాద్ పూర్వ జన్మమె సంపూర్ణ హో పుణ్యకార్యానకి యేతో ఫిర్ ధాత్రీపర్. పైదా హోకె తత్ఫలాపానేకా ఏః స్థితిమె సౌఖ్యాఁయా దుఃఖాఁ పానేకోన్సా జన్మస్థిర్ హై? హర్యక్ జన్మమ్మెభి ఏహాఁభిలాషా నహిఁఛుడ్నేకా. కే, అబ్భీచంద్ కాల్ జీనా, చంద్ సుఖాఁపానా. ఏహ్సబ్బి కించిజ్ఞంకె భావాఁహై. ప్రాజ్ఞానెఅప్నేరహ అచ్ఛరహ్నా వైసా సత్ప్రవర్తన్కకె శివసాయుజ్యపాయింగే మైనె మేరీగతకాలే అతీత సౌఖ్యాఁఅతికష్టాఁభిఔర్ సామాన్యసౌఖ్యాఁసామాన్యకష్టాఁభిబహుత్ దేఖ్చుకేసే పాయీహుం. అబ్బిచంద్రాల్ జీకె వైధవ్యదశా పానేనహీసక్తి హుం ఏధ విహితవిధాన్సో ఉత్తమధర్మమార్గ్ సెభర్తృసహగమన్ కరుంగీ.

భద్రాయు. (విచారముతో) మాయీ! పుత్రోఁ ముఝుక్ అకేలా హోనె ఛోడ్కర్ జావెగీ! మాఁ!

సుమతి. భద్రాయూ! తుః కహాఁకా పుత్ర్ హై? మై కైసా తుఝె మాయీ హుం? శ్రీ ఋషభయోగీంద్ర గురువర్యో పదిష్టసుజ్ఞాన్ క్యా హుయీ " అయిసే మేరేసరీక్ మాతరాఁ తుఝె కిత్నే హుయే హై? తేరేసరీక్ పుత్రాఁ ముఝె కిత్నే హుయే హై? గతజన్మాంమె తుఝుక్ థేసో మాతరాఁ అబ్ కహాఁ హై? ముఝె పైదాహుయేసో నందనాఁ అబ్ కహాఁ హై? వృథాభగవన్మాయా మగ్నాఁ హోకె స్వప్నతుల్య సౌఖ్యాసచ్ హై కహ్కే సమఝె కాల్ గుజార్తే ఉన్కేభి జన్మా నిష్ఫల్ కెంకర్నా?

భద్రాయువు. అచ్ఛమాయీ, ఆపీక్ ఇచ్ఛా జైసా హై వైసాహీ కరేక్. పవిత్రీ హోకె శివసాయుజ్యపానే. హేమంతి! వర్యా పురోహితవరాజ్ఞాసె ఏః కర్మాసబ్ యథావిధిసె గుజరానా ఏః పితృమేధక్రితు హై.

వజ్రప్రధాని. క్రమవిషయాంమె చింతా నహీపానా, ధర్మ నిష్ఠాసెహీ కర్మసబ్ సంతోషసే చలానా.

(తెర మూయఁబడవలయును)

సూత్ర. (13) పరిసాల్క కియ్యా - భద్రాయు - బహ్వానంద్ మిలాయా.

వరగుణ్ హైం యెహ్, ధరణీశ్కే హైం-హార్ యక్ కహ్నా,
ఆవాజ్ ఫిరాతే.

(సభయందు గీర్తిమాలినీభద్రాయువులును ప్రధానిపురోహితులు నుండఁగా)

భద్రాయువు. ప్రధానీ! వర్ణాశ్రమాచార విషయ విచారమ్మే నియమవైరుధ్య కుఛ్ నహీనా?

వజ్రప్రధాని. యత్కించిత్ భీ నహీం రహ్నా సరకారసే బహుత్నిగహ రఖ్కే దేఖాజానె బిషయోంనేసె నిష్కళంక తాసేహీ హై.

భద్రాయు. ఆధివ్యాధియోంసే రచోరవహ్నిముఖ బాధ కోంసె అతివృష్టిఅనావృష్టియోంసె ప్రజాఁబాధితానహోతేహైనా?

వజ్రప్రధాని. సుఖాంశా శాఖాధికారివిచారసే జాడ్య బాధకా నహీంహై పురపాలక సంఘోంకే నిగహదారీసే చోరాగ్ని ముఖబాధకాఁ నహీంహై సద్బ్రహ్మణ నైష్ఠికతా ఔర్ భక్తజన ధ్యానాదయోంసె వర్షబాధకాభీనహీంహై.

భద్రాయు. అపనా చతురంగసైన్యకా ఆనుకూల్య కైసా హై? పరిపంథిజనవిషయక వార్తా క్యాహై?

వజ్రప్రధాని. అప్నే మత్తేభాఁ కులగిరి సదృశాఁహోకె సర్వలక్షణసంపత్తిసె బెహ్తర్ హై ఘోటకా మహాబలసమానవేగ సమన్వితాహోకె బహువర్ణశోభితాహోనేసె ప్రాబల్యసౌందర్యాఁదోనోంసేభి మహితాఁహై. ఉష్ట్రాఁ భారవాహకతామె గజోంకు గమనవేగ్మె తురంగోంకు సమానాఁహోనె బహూపయోగకరాహై కహాఁజానె లాయక్ హై స్యందనా బహువిధాఁహై సమస్తాఁభి ప్రశస్తాఁహై సైనికాఁహారేక్భి గదాయుద్ధ ముష్టియుద్ధ ఖడ్గయుద్ధాదికోంమె ప్రసిద్ధాహోకెహైంసో సత్త్వసంపన్నాహై. దేఖతో భవ దప్రతిమాన విజయవార్తావ్యాప్తిసే అప్కే విరోధికహ్నా పదార్థహి ప్రపంచ్మె నహీహై.

భద్రాయువు. ప్యారీ ప్రాణసఖీ! మైనే రాజ్యకార్య విచారణ్కర్నేహువ. అబహఁ ఖులాసేసే రహేజాయ్ సతీ! తుమారా ఉద్దేశ్ క్యా విలాస్సె కాలక్షేపణ్ కర్నేకహేక్తైకి బోల్. వైసహీకరింగె.

కీర్తిమాలిని. భోజీవితేశ్వరా! బహుత్ కాల్సె హేమంత ఋతుభీతిసెభి బాద్ శిశిరర్తు కాల్మెభి నిజగృహాంతరసీమాసే కభీ బాహ [illegible] నహీం పడ్నాభి అబ్ పంచాస్త్ర శీతాంశు సఖ్యకర్ మధుకర శుకపిక మయూరాది మృదుమధుర వాగ్రవ [illegible] శాంతిభీహూ [illegible] మధు [illegible] ప్రవేశ్ హుయిహై ఉస్మె సమస్త భూరుహకోటిభి మల్లికాది పుష్పలతా [illegible] [illegible] కతిపయగుల్మవితతిభి నవపల్లవ విరాజ [illegible] కేభి [illegible] కానే రాజీవాకరాం [illegible] ప్రా [illegible] కేభి [illegible] ధవళాంబరధారిణీ హుయ్యీకర [illegible] [illegible] నిర్మల ప్రభాప్రకాశమా [illegible] శశాం [illegible] విరాజన్నక్షత్రవిధిమె విలాస్సె సంచార్ [illegible] రిహ్నా దేఖ్నే అపస్భి ఉద్యానవన్మె షికార్కరింగె.

భద్రాయువు. అహాహా సుధాకరవదనా! [illegible] ప్రశంస్ కియెసా వచనోంసె సముత్పన్నహుయిసా అమృతరస్ మేరా కర్ణరంధ్రోంసే అంతరంగ్మె ప్రవేశ్కర్కె తృప్త్యుక్భి ఆనంద్ [illegible] కర్తాహై వహ్వా రెవహ్వా! సంతోష్. సంతోష్ ప్రాణేశ్వరీ! వైసాహీ హువెజాయ్ దిన్ చాహె హై నావసహార్ కరింగే. అచ్ఛా.

(మంత్రిదిక్తర్) భోమంత్రివర్యా! ఆజ్ హం ఉద్యాన వనోంమె విహార్కర్నే [illegible] మోక [illegible] ఉస్మె తదనుకూలాం [illegible] బంధుమిత్ర జన దాసదాసీ జనా [illegible] గాంధర్వకాదయా [illegible] సాలంకృతా [illegible] తయ్యార్ [illegible] ఉద్యానవనకా [illegible] దేశ్ [illegible] కస్తూరీ కర్పూరాది సుగంధ వస్తుసమ్మిశ్ర విమల జలోంసె సుధ్ధ కరాకె ఉస్పర్ యహాంవహాం పారిజాత మల్లికా ప్రసూనాది దరశ

నీయు కుసుమ వితతి సింహాకే రహెన్ళాంభి నహెన్ళ పట్టణ్యాచ్ ప్రవాళ ముక్తా...కాది రత్న విరచిత రంగవల్లీ చిత్రికాంనేభి అమూల్య భూషణాలంకృత పౌరజన స్త్రీభి సేవీయమాన్ కే రహెన్ళకుభి పౌరార్స ఘోష హాం బా విధాలంకారాంభి ప్రాంచితాం హాంనేకరానా.

సజ్రప్రధాని. (లేచి వెళ్లివచ్చి) భో మహారాజకేసరి! ఆప్లే ఆజ్ఞాప్రకార్ సర్వకార్యాంభి బెహాన్సె చలాకె భేరీమృదంగ పటహ నిస్సాణ పణవగోముఖ వేణువీణాప్రముఖ చతుర్విధవాద్య రవాంనే బధిరీకృతేతర నాద్గోకె బ్రహ్మాండభాండ్రహెన్ళ వజ్ర వైడూర్య మరకతమాణిక్య గోమేధిక పుష్పరాగాది నవరత్న ఖచిత స్వర్ణశృంఖలానేకాలంకృత్ హాం భద్రగజేందర్నె సింహ ద్వార ప్రదేశ్మె రహెన్ళ శ్వేతచ్ఛత్రచామరపాణియాం హాం విలాసవతియాం తక్కరింద్ర సమీప ప్రదేశ్మె రహ్యా పరివేష్ కర్నె మాతంగ తురంగోష్ట్ర స్యందనభట సముత్తుంగాంహాం చతు రంగబలాంభి ఆయిత్తాహానే వేత్రహస్తాఖడ్నె మంజీరకింకిణీ స్వనాంపాంచితాంహాంనే మాళవవసంతసౌరాష్ట్ర ఘంటారవ ...రవపున్నాగసావేరీ నీలాంబరీ జంజూటీకమలా మనోహరి కల్యాణి ప్రముఖరాగాం ఆలాపన్కర్తె తాళక్రియాం మానాంజాన్తె కపిత్థకటకాముఖ సూచీముఖ శుకతుండ సర్పశీర్షార్ధ చంద్రశిఖర భ్రమరపతాకాదిహస్తాంసే అభినయాంబతాతె దండలాస్యాది నృత్యావధానాంసె నటన్కర్నె స్మరశరసమానాహాం వేశ్యా జనాంభి కవిగాయక నటనాటక విదూషకవందిమాగధాదయాం రహ్యా సబ్ఛ తయ్యార్కరాకె ఆయాహూం సత్వర్నేనికలీయె. సంతోష్సానె సత్సమయ్ ఎహీహై.

(దిగ్గున లేవవలయును. అటుపై క్రింది టపాపాడి ముగింపగనె యడవిలో భూంగ్య ధర్త లిరువురు యుండవలె)

సూత్ర. (14) వనవిహార్కర్నె - నికలె - ఘనసంతోష్‌పానే.

మనసిజ శరనిభ, మనోహరీభి-గుణనిధి భద్రాయు,

కౌతలాధీశ్ఛ.

కీర్తిమాలిని. హే మనోహరాంగా! అహాహా! అహాహా! పల్లవకుటజ కుసుమ మంజీరాతి మనోహర్మే ప్రసూనాంతర్గత మకరందానారత పానమధుప పుంజరంజిత్మే కుందవాసంతికా కుసుమ సౌగంధ్యభి కోరకితాశోక కురవక్మే నవఫల భారావనమ్రసాల్మే కీరశారీ మయూర కోకిలామరాళ కలకలారావ సముల్లసిత్మే హోఁ రమ్యోద్యానవన్మే ఆబవర్ ప్రవేశ్ కియెహైంభి సంతోషస్వాదు రసాంభోధిమె ప్రవేశ్ హుయె వైసాహై. ప్రాణేశ్వరా! ఇనాయతాష్కె మేరేపర్ పౌంచాకె హరేక్జామ్మెభి ముఝె ఫిరాతె కహాఁకహాఁ క్యాహైకి సాలంకారవర్ణన్సె బోలీయె.

భద్రాయు. అచ్ఛా, కురంగేక్షణా! వనలక్ష్మీ కహ్నా కాంతామణీనె దర్శనీయ్ హోకె తాళఫలాఁ గురువక్షోరుహాఁభి ప్రకాశమాన పల్లవ్ అధర్మే భాస్వత్కుంద కుట్మలపంక్తి దంతాళిభి వనశుకశారికావిహంగ మృదుమధుర కలనాద్ భాషణాఁభి చంచద్ద్విరేఫా అలకాఁభి నీలోత్పలాఁ నయనాభి కాంచనకుసుమ్నాస్మే ప్రసూనవితతి విరాజితగుల్మాఁ ఔర్ బహువిధవర్ణఫలాఁ ఆభరణాఁభిహోనే ఆగే ప్రాంచిత్ హోకె దిస్తీహై దేఖీ. అహాహా పల్లవాధరీ మాధవ్కే ప్రజ్ఞావిశేష్ మాధవ విలాస్కే హి సమాన్హువ. కెంకహా పురాకృత్సో కించిత్సుకృత్సె సజ్జాతిమె ప్రభవ్ హుయెతోభి దుష్కృతవిశేషే దౌర్భాగ్యాఁపాతే రహ్నా సజ్జాతియాఁ కష్టాఁ పానాభి కులనైచ్యరహేతోభి గుణవిశేషే భగవత్కృపార్జన్ కర్నే ధర్మకార్యాచరణ్ కర్తే రహ్నా విజాతికు జాతియాఁకు వైభవ్పాపేతా కర్నే మాధవ్కు ఉపమ్ హోకె ఏఃమాధవ్మే సజ్జాతియా దుఃఖ్ పానే విజాతికుజాతియాఁ సబ్కు విభవసమృద్ధి దియ్యాహై అయిసె ఏః మాధవ్కు హితబంధు హోకె దేఖీమందాగప్ హో చందర్ అత్యుదగ్రకర్ హువ్వాహై "నీచాశ్రిమం నశ్రర్వ్యంక ర్త్వ్యం మహాదాశ్రిమం" కహ్నా విధివచన్ ఝూట్ కంహోగా? ఉస్కా దృష్టాంత్ ఏఃహై. హేలికుచకుచా! ఇస్థానప్ర్ వివాహమహోత్సబ్ వర్ణనీయవిధాన్సె హోతాహై దేఖీ!

కీర్తిమాలిని. అయినీ నిర్జనారణ్యమె ఉద్యానహూంతసబ్ కౌనాకే కర్లేగా? ప్రియసఖా! అలంకారికాంహూం అప్కు మాలూంహోనా పరంతు అనన్యగామీహ్యా విషయ్ హై. కృపాసె ముఝ్కుభి బోలియె.

భద్రాయువు. చంచరీకనికాయ ఝూంకృతియాం ధ్వనిసే నిర్జరోత్తమోక్త మంత్రాంభి శుకపికశారికా మయూర ముఖర కలకలారావాంవాద్య ఘోషాంభి భాస్వత్ప్రప్రసన్నమకరంద బాష్ప సందోహాం హరిద్రోద్రకాంభి ప్రకాశమాన ప్రసూన మంజరీవితతి విరాజిత వల్లికాపంక్తినె భాస్వత్తోరణరాజిభిహూనే ఉద్యానవనికా భ్యంతర ప్రవేశ్మే వనలక్ష్మీకె హ్నా నచూడామణికు మాధవ్‌కె హ్నా వరశిఖామణికుభి కల్యాణోత్సబ్ కరాజాతా హై.

కీర్తిమాలిని. అహాహా! ధారుణీ భృచ్ఛేఖరా! "ముఖం ప్రసన్నం విమలాచదృష్టిః కథానురాగో మధురాచవాణీ । స్నేహోధిక స్సంభ్రమదర్శనంచ సదానురక్తస్య జనస్య లక్షణం" కహ్నా ప్రసన్నముఖ్ఖ్ కరుణాకటాక్ష వీక్షణాంభి మృదుమధుర సంభాషణా దయాంభీకహ్నా సరసలక్షణాం అగణితాంహోకె రహ్నా అప్కె నిస్తులవాక్యామృతేసెహి హమేకుభి సంతోష్మిల్నా సహజ్ హైనా వృహాలంకారసమన్వితాంహూనేసె తత్ప్రమోదపాన్ నాసైసర్గికెం నహిహోగ?

భద్రాయు. అహో హర్యక్షమధ్యా! ప్రపంచ్మే బహు వస్తు వితతిహై. హర్యేక్భియేకే కేంద్రియ్యాహి ప్రమోద ప్రద్ హై. పరంతు ఏః ఉద్యానవన్మె పంచేంద్రియాహ్లాదక హై సాకహై రంజితాంహో పుష్పమంజరియాం సముల్లసితాంహో పల్లవజాల్ ఔర్ ఘనవల్లీ గుల్మ ద్రుమాదయాంనేత్రోత్సవకారి యాంహై కీరశారికా కలకంఠి ప్రముఖవన పక్షికోలాహల్భి సరసీ విరాజిత పద్మేకే కమలాంతర్కు జానె తబ్కు ర్నె భ్రమరాంకె ఝుంకార రవాంభి శ్రోత్రమోదకారియాంహై. చంపక పున్నాగ జాతీ కరవీరమల్లికా వాసంతికాద్యనేక పుష్పసౌరభ్య ఘ్రాణ

సంతుష్టికర్ హై. శైత్యమాంద్యానంతసౌరభమిళిత్ హూఁ మరుత్సె తనుసౌఖ్య కారిణీ హై. "దృష్ట్వా చూతఫలస్తుతిం జలమ భూత్వా న్నారికేళోదరే" కహ్నా నిజమాధుర్యాతిశయ్సె విశేషఖ్యాతి పాయేసా రసాలఫల్ ఆదిహూఁనె నానాఫల రసాస్వాదన్ జిహ్వాకు సంప్రీతికర్ హై. హూఁనేసె పంచేంద్రియోంహ్లాద పరతాసే శోభాయమాన్ హై కహ్నాహుం ధాత్రిమె భూరుహాంభి గోగణాంభి నదీ నదాంభి సత్పురుషాంభి "పిబంతినద్యః స్వయమేవనాంభః, ఖాదంతి నస్వాదు ఫలాని వృక్షాః । పయోధరాస్సస్యమదంతినైవ, పరోపకారాయ సతాం విభూతయః" కహ్నా వైసా పరోపకార తత్పరాంహిహూఁకె సంభవ్ హుఅయేహై కహై. ఉస్కా దృష్టాంత్ హూఁనె అబ్ యహాఁతరుజాల్ మధుర ఫలప్రద్ భి సర్వజంతుశ్రమా నివారణానుకూల చ్ఛాయాకర్భిహూఁకె స్థాయమాన్హోకెహై దేఖీ. ఇధరా కమనీయఘనసార పరాగ సమ్మిళిత సికతామయ ప్రదేశాంభి వనమదేభ కుంభస్థల నిర్గళిత ప్రకాశమానముక్తిక విరాజిత స్థలాంభిపాదపానారత శ్రస్తమరంద వర్షబిందువాంభి నీహారాంబుకణాంభి విలసితాహూఁనే కాంతార మార్గప్రదేశాం దేఖీ? రాకాశశాంకముఖీ! నక్షత్రజాల లసన్నభో ప్రదేశ్కే మాఫక్ పద్మపత్ర ప్రకాశమానాంహూఁకె మత్తమరాళముఖ విహంగాంచిత తటాకాం దేఖీ! సఖీ!

కీర్తిమాలిని హేమనోనాథా! అవన్ బహుకాలెసె వనలక్ష్మీకె వర్ణనాంశాం సంభాషణాంకర్తె కాంతార వీధియాంమె ఫిర్తే పంచేంద్రియ ప్రీతికర వస్తు వితతికు దేఖ్తే సహకార పనస కదళీ ఖర్జూర ద్రాక్షాది ఫలాం భక్షణ్ కర్తే వాసంతికా కుందకురంటక కరవీరచామంతికా వకుళ చంపక పాటలాబ్జ పున్నాగ జాజి కేతకీ ప్రముఖ సుమగుచ్ఛాం విదళిన్కర్తె మేదురమరంద ఫల రసాస్వాదన్ కర్తే నానాచిత్ర విచిత్రవర్ణ శోభాయమాన పుష్ప వినర విరాజల్లతికా పరివృత గుల్మాగా రాంతర్గశౌంమె ప్రవేశకర్తె నీహారాంబుకణ మిళిత మృగమద విలేపనాంచిత శైలో

పరిభాగదేశౌంపర్ భద్ర పుండరీక వేదండగండక భల్లూక నరాహాది భీషణ మృగనివేశనాంభి దృగ్గోచర్ కర్తె హరిణాది సౌమ్య మృగాంసే సంగాత్ భాగ్తె అయిసాహి బహుత్సమయ్సె అపణ్ ఫిరేథేనా ? అబె: హంసాబ్జాళి సమూహోల్లస త్సరోవరతీర ప్రదేశ్పర్ సుగంధాంచిత మందమారుత ప్రసార్సరీరాంపర్ నాచ్నె తత్లోక దర్శనీయ విశేషాఁదేఖ్తె బైఠంగె అనుజ్ఞా దిలాయియ్యె.

భద్రాయువు హేము త్తే భయానా ! అహ్లాదక రాఁహోంకె అగణిత రమ్యపదార్థసందో ఆంఖోంకు దిస్నె తత్ దతిశయాఁ వర్ణన్ కర్తె బహుత్ కాల్సె అపణ్ చల్నాహి పడాహై ఇస్లియె పాప్ బిచారే తేరీ మృదుపదాంకు దరద్ పౌంచాహోంగా బైఠ్ బైఠ్ ఆచ్ఛ యహాఁహి బైఠంగె.

(ఇబ్బరు నొకే మెఁగము గా నొక side cloth ప్రక్కగాఁ కూర్చుండవలెను)

సూత్ర. (15) తబాయె కృత్రిమదంపతీ-అ జబాప్ దిస్నె కాగతీ.
అబలాకు స్వాస్థ్య కాకే పక్షే-ప్రబలా! పాలీయె,
భద్రాయు ! కస్తా.

(ఎటుట వేలొక side cloth ప్రక్కనుండి ముసలిమగఁడు పడుచు పెండ్లమును)

వృద్ధబ్రాహ్మణుఁడు. (దిక్కుతోచక పరుగిడుచు) అరెఅరెఅరె! ఏ: శార్దూలరే! భయంకర శార్దూల్ పీఛేలగా. ఇస్కా వక్త్ర రంధరబ్బమ్కు నివేశన్ హోగాపాడ్ రే ! అరెఅరెఅరె ఏ: భీషణ మృగ్ మేరా ప్రాణేశ్వరికె సంగాత్ లగారే! అబ్మేరా మోహనాంగీ కైసా బచేగీరే ! భోజీవితేశ్వరీ, ప్యారీ ! అరెరేరేరే ఎహ్కహ్క మాయావ్యాఘ్ర్ సంగాత్ లగారే! అరే భగవాన్ యహాఁ కౌన్ దిసేగేరే !

బ్రాహ్మణ స్త్రీ. (అర్లి పరుగిడుచు) అరెరే ఎహ్క హక్ భయంకర మృగ్హైరే అబ్హమ్కు భక్షణ్కర్కె జావెగీపాడ్ రే యీశ్వరా ! మహాబలసంపత్తిసె రహెనా ఘన వృషభాదయాంకుభి తృణప్రా

యుఁర్స్‌కెన్ ఏః భీకరవ్యాఘ్రుకు స్వాధీనహోకె బచ్నే హంకై సాసకింగేరే! అరె భగవాన్! మేరీ భర్తతో వృద్ధ్ హైమైనే అబలాహుఁ హందోనోంకా దౌర్బల్య అయిసీ అఖిలశార్దూల ఘనశక్తికె సామ్నెసె సరక్నే కైసా సకేగీరే! మైఅబలా హుఁ ఝుంకోభి యువతీహోనేసే బచా లేవుంగి మగర్ మేరీ వృద్ధభర్తా కైసాబచ్నే సకేగారే! ఈశా!

దంపతులు. (ఎడముగనె పరువులిడుచు) హాహాహాహా భగవత్కృపా! సామ్నే యేక్ రాజకేసరి దృగ్గోచర్ హోతాహై. అబెహం శార్దూల్కుమారెకు అప్నెకు బచానే సకేగా. భోభో రాజోత్తమా! హేమహాబలా! అహో పరాక్రమధనా! భో దీనపోషకా! ఆర్తరక్షకా! శరణాగతవత్సలా! దుర్బలాఁహో బ్రాహ్మణాఁహం రహాసే ఆనే భయంకర వ్యాఘ్రుశేక్ హమారా ప్రాణాపహరణ్ కర్నే సంగాత్ లగా ఉస్కు మార్డాల్కె హమారా ప్రాణసంరక్షణ్ కరీయె తుయియ్యె ఆప్కు ఆయురారోగ్యైశ్వర్యాభివృద్ధిహోంగీ.

భద్రాయువు. (దిగ్గున లేచి విల్లంబులు కైకొని) అఁఅఁఅఁ హేవిప్రదంపతీ! కుఛ్ ఫర్వానహీహై. ఆప్కె ప్రాణ సంరక్షణ్ కర్నే మైహుం లేయియ్యె. త్యాగ్నహీపావె. శార్దూల్ కిత్నా? బాణోంఛేదుంగ దేఖియె. (పులి వెంటఁబడి) హోహో క్రూరమృగ్! ఖడ్, ఖడ్. దేఖ్లె. తేరాప్రాణ్కు అపహరణ్ కర్నేలియె ఏః బాణాతాహై. పహ్లెతేరా ప్రాణరక్షణ్ కర్లేకే, అన్యప్రాణ్కు అపేక్షాతబ్ సా.

(అని బాణాన్ని విడిచినను, పులి బ్రాహ్మణస్త్రీని బట్టుకొనియె పోవలెను. ముసలిబ్రాహ్మణుడు మూర్ఛిల్లి పడిపోవగా, రాజు నిశ్చేష్టితుఁడై నిలువవలెను)

సూత్రి. (16) బ్రాహ్మణీకు, వ్యాఘ్రులేగయా॥ బ్రాహ్మణ్ గిర్గయా,
పార్థివ్ ఖడ్గయా॥ చిరయత్నాఁమోహా, సేనకరీయె-
మరణ్ దూర్నహీ, మనుజాఁదేఖియె

(వెనుకను గీర్తిమాలినియు ముందు దీనఁడై రాజు నుండఁగా ముసలి బ్రాహ్మణుఁడు మూర్ఛ తేరి)

బ్రాహ్మణుఁడు. అరే నరాధమా! అబలా! కఠినహృదయా! దురాచార నిరతా! ఆత్మీయసామర్థ్యసే, అబలా సమాజ్కే నామమాత్రసే అసమాన్హో ధారుణీనాథ్ హోకె కాంతార భూమియోంమె కాంతాసమేత్ హోకె అన్యచింతనామగ్న హోకె మన్మథ వికారసే రహె అసహాయోంభి అతిదీనోంభి ఆపదంభోధి నిర్మగ్నోంభి హోకే భార్యాభర్తోంహుం అభయదానమంగ్తే తుమ్సె ప్రార్థన కియేతో మృషావచనోంసే హమ్కు రక్షణ ప్రకరణ్ బోల్తే ఆఖిర్కు కార్యవృథా కర్దియారె. అరే భ్రష్టా తేరేసె మైనె మేరా కుటుంబినీకు లేజాకె వ్యాఘ్రవక్త్రమే డాల్దియాహుంరే. కహాఁకా కాంతామణిహోగే (రోదన) కహాఁకా ప్రాణనాయకీహోగే! హా ఘనవేణీ! హా కుటిలకుంతలా! హా తరుణేందు నిటలా! హా మీనాక్షీ! హా కాంచననాసా! హా పల్లవాధరీ! హా కుందరదనా! హా కంబుకంధరా! హా మృణాళహస్తా! హా పద్మపాణీ! హా తాళఫలస్తనీ! హరిమధ్యా! రంభోరు యుగళా! పల్లవాంఘ్రి! కీరవాణీ! మోహనాంగీ! కహాఁగయిగే (మూర్ఛిల్లవలెను)

భటారియువు. హా శంకరా, మహాదేవ, సచ్చిదానంద మయవిగ్రహా, చంద్రమౌళీ, గంగాధరా, నిటలేక్షణా, నీలకంఠా, నాగభూషణా, వ్యాఘ్రచర్మాంబరధరా, వృషభవాహనా, ఏక్ వనమృగ్కుమారేకు బ్రాహ్మణీ ప్రాణసంరక్షణ్ కర్నే నహీసక్తేసా మై ఏః ప్రపంచ్మే అయిసీ అపఖ్యాతీపాతే క్యైసాజీవుం? ఆఖిర్కు కిత్నా దుర్దశా ఆయీశివా!

బ్రాహ్మణుఁడు. (మూర్ఛ తేఱి) అరే మూర్ఖా! ప్రపంచ్మే శత్రువాఁ క్రూరమృగాదయాఁ పీఛే లగ్నే రహనహీజానేకు భాగ్యా ఆయేసోభీ తాత్మనోంకుభి కౌన్భి పోషక్ నహీరహ్నా భిక్షాటన్సె జీవన్కర్తేభి వ్యాధిగ్రస్తాఁ హోకేహోకే పూర్వోక్త బాధాన్వితాఁహోకె హోరహ్నా అనాథోంకు ప్రాణ్దేయ్ మంగ్నే ఆర్త

జనోంకు సర్వశూన్యోంహోదీనోంకుభీ వాత్సల్యసె నహీపాల్తే వోహ్ పూరుషాధమ్ ప్రపంచ్మే ద్విపాదపశుహీహై. ద్రవ్య సమార్జనకర్కే దాతృత్వ శూన్యహోజానేసే భిక్షావృత్తిహో వైసా నైచ్య నహీంచాహియ్యో గరళాన్నభక్షణకర్కే మర్నా తోభీ బెహ్తర్ హై శరణాగతరక్షణ్నాహీకర్తేహా రాజాభూమిస్థల్పర్ జీనేసె అల్పాయుర్యోగయుక్త్ హోకె శీఘ్రకాల్మే మృత్ హోనా సర్వోత్తమ్ హై అయిసె దుర్లక్షణ్దార హోనా తేరే సరీక్ రాజా ముఝ్కు రక్షక్ హోనే మైప్యారీ కుమారీద్డాల్లియాహుంరే హా మనోహారిణీ! మృదుమధురభాషిణీ! (మూర్ఛిల్లవలెను)

భద్రాయువు. హా సాంబా! సదాశివా! జగద్రక్షకా! రాజమౌళీ! ప్రపంచ్మే బహుమహాజనాం అప్నేకు అపకృతికియేసో జనోంకుభీకాలాయె తబ్ సహాంస్కర్తే హై పాప్చారె ఏ: దీనాం నిజదౌర్బల్య అతిశయ్ హోనేసె నిరర్థకపూరుష్ మై సోక్ రాజాహుంకే హోకె ఆజ ముఝ్కు ప్రార్థనా కర్నాభీ హాగౌరీశా కైలాసవాసా మేరా శౌర్య వినాశ్ హోకె ఆఖిర్కు ఏక్ వ్యాఘ్రుకుహీ మార్నే నసకాహుం ఐసే మై యేకారాజాహోనేసె ఏహీ అరణ్యమె విగతజీవ్ హుయెతో బెహ్తర్ హై ఈశా!

బ్రాహ్మణుడు. (తిరిగి లేచి) అరేరాజా! తుఝ్కు బుష భయోగి శిష్యహై కహ్తా. "రాజారాష్ట్రకృతంపాపం రాజపాపం పురోహితః। భర్తాచ స్త్రీకృతం పాపం శిష్యపాపం గురుర్వ్రజేత్" కహ్నా ధర్మవచన్కే మాఫక్ అయిసే నీచశిష్యోంకు మంత్రప్రదాన విద్యా ప్రభృతి సన్మార్గాం ఉపదేశ్కర్నేసే ఏ: భ్రష్టాంకర్నే పాప్ ఉనోంకులభ్యహోగా. అరేనీచాధమా! వో: యోగిపుంగవ్కుభీ అపఖ్యాతి ఆయారే. అరే తు: శివకవచ పారాయణ్ కర్తాహైకహై ఆయురారోగ్యైశ్వర్యాంభీ ధర్మార్థకామమోక్షాంభీ తచ్ఛ్రవణమాత్రసె మిల్తే వో: మహాదేవకవచ్ తేరే సరీక్ దుర్భలుక్కు మిలాకెంరే? వో: యోగిశిఖామణి తుఝ్కుఖడ్గ

శంఖాఁదియాహైఁకహై. వ్రుః మహానస్తుద్వితఁహ్ంకహాఁ రఖాహైఁరె ! అరే మైభూల్గయా. వ్రుః యతీందర్ తుఝ్కు ద్వాదశ సహస్రి మత్తమాతంగబల్ దియాహైఁపాద్ ! అరెరే ఒత్నా బల్భి ఏక్వ్యక్తి ఘుఝ్కుమార్నెకుహి నసకాహైఁరే ? అరే దుర్బలా ! అబ్తుః ఏహ పఖ్యాతిసె పృథ్వీస్థల్పర్ కై సాజీవేగారే ? కాంతాసె మిల్కె ఏహ రణ్యమెహి రహ్జా. హాకాంతామణీ ! చంపకగంధీ ! ప్రాణసఖీ! కహాఁగయిగే ? (మూర్ఛిల్లవలెను.)

భద్రాయు. హాస్వామీ, మహాదేవా! మై అబ్ క్యాకరుం? ఈశా ! ఏః ధారుణీ సురోత్తమ్ దేఖేతో తపస్సంపన్నహై వైసా దిస్తాహై. ఇన్కు అబ్రిహ్నా తీక్ష్ణభావ్సె క్యాశాప దేతాహైఁకి క్యాహైఁకి మై అబ్ యహాఁరహ్నా కెంపడా సాంబా ! అయిసీ ఆపత్సమయ్మె మైరహేతో ముఝ్కు ఉద్ధార్ కర్నేవాలా కౌన్ హై స్వామీ ! సాఁభీహో ఏహ్మహాత్మా అబ్ ఫిర్ స్మృతీ పావెతో ఏః తీక్ష్ణభావ్ నహీదిసేతో ఏః మహామహుక్ జోచా హే వ్రుః దేకె మైకృతకృత్యహోవుం స్వామీ వైసాతోభి కరీయె (బ్రాహ్మణుఁడు మూర్ఛతేఱఁగనే నమస్కరించి) హే మహాత్మా ! తపోధనా ! శివస్వరూపా ! సాధువర్యా ! నిజబలాతిశయగర్వసెమై పహ్లే ఆప్కె దీనాలాపనాఁసున్కె దేఖేతో వ్యాఘ్రుద్రిస్నాభి ఒఃకిత్నాకహ్లేతే రక్షణ్ కరుంగాకహ్కె అభయదాన్ దియా హుంభి శంకర కరుణామేరేప రైసాహోకే ఆఖిర్కు మై ఇత్నా నీచావస్థాకు ఆనే దైవయోగ్సె వ్రుహ్మయీఁకు కూరిమృగ్ లేజానా పడా ఇస్లియె మై కృతాపరాధ్ హువాహుం. కెం కహ్వే ఆప్కె జీవితేశ్వరీకె ప్రాణసంరక్షణ్కర్నె జబ్ మై నసకాహుంకి తబీచ్ మెరే వచనాఁ మృషాహోకె ముఝ్కు అయిసీ హీనగతీ పాంచీ "ఉత్తమేక్షణకోపస్యా న్మధ్యమె ఘటికాద్వయం అధమేస్యాదహో రాత్రిం పాపిష్ఠే మరణాంతకః" కహ్నా నీతిబచనప్రిమాణ్సె ఆపుత్తమ పూరుష్హోనేసే నిమిషకాలతీక్ష్ణభావ్ ఆప్కు ఛోడ్కె దీన్భి శరణాగత్భిహో ముఝ్కు కరుణాకటాక్ష వీక్షణ్సె ఆదరణ్

కర్కే మేరాప్రార్థన అంగీకార్ కరీయె క్యాకహ్యే “దేహమనిత్యం భావయ నిత్యం నాస్తితతస్సుఖలేశస్సత్యం” కహ్నా జ్ఞానవచనాఁ యాదుకులాలేకె గుజరేసో భార్యాకె చింతాఛోడ్కే ఆప్‌చాహెసో వస్తుసముదాయ్ మాంగతో దేవుంగ. కుఛ్ అటక్నహి. ఆపాకాఖ్వాహిష్ కౌన్సా వస్తుపర్హై ?

బ్రాహ్మణుఁడు. రాజా ! తుః నిరుపద్రవ్నెహై. వైసారహ్నాసె జ్ఞానవచనాఁ ఆలంకారిక వాక్యాఁభి తుఝె యాదావెగెథె పరంతు “భార్యావియోగ స్వజనాపవాదా, ఋణాస్యశేషః కుజనస్యసేవా దారిద్ర్యకాలే ప్రియదర్శనంచ, వినాగ్నినా పంచ దహంతికాయం!” కహ్కే అనుభవ్నెహి ప్రజాఁసబ్‌జాన్నె శ్లోకార్థసె మై అబ్ జీవన్మృత్హో కేహుఁ. అయిసే ముఝ్కు మనోహరాంగిభి శీతాంశు ముఖిభి ప్రాణేశ్వరిభీహో జాయా వియోగ్ హువెసో దుఃఖ్‌రహ్నా ఖ్వాహిష్ కౌన్సా వస్తుపర్ రహేగా ? అబ్ ముఝ్కు వస్తురాజికెం ?

భద్రాయువు. నహి నహి మహానుభావా ! వస్తువితతికహతో సామాన్యపదార్థాఁ కహ్కెకహ్తెయెహైసాద్ ! వైసానహి వ్రుః దేఖియె దాశార్ణ మహీమండల్ ఎః దేఖియె మేరాభార్యా ఔర్ మాతంగ తురంగోష్ట్ర స్యందనాదయాఁ వజ్రవైడూర్య నీల గోమేధికాది రత్నరాశియాఁ ఇస్మేజోచాహియె వ్రుః మాంగియె.

బ్రాహ్మణ్. భోరాజా ! తుఃనె అసత్యవాదిహై కహ్నా వృత్తాంత్ మైఖూబ్ జాన్నెకాహిహై అయిసే తుః మై అబ్ పానె శోకా అతిశయ్నె తేరేపర్ సిర్దయాసెకయెసా దుర్భాషణోంసె భీతి పాతేకైసాతోభ మేరా ఆగ్రహ ఛుడ్జానె ఎః ఏక్మిపారఖెకే మృషావచనాఁ కహ్తేహై పరంతు కఠినాత్మక్ హో తుః రాజ్యదాన్ కైసా కరేగా ? కాముక్ హో నేసె కాంతాదాన్ కైసాకరేగా ? ఇత్నా దుర్బల్హో తుః తేరేచతురంగబలాఁ మైచాహెతో ముఝ్కు దేకే ప్రపంచ్మే సమున్నత సమర్థతాంచిత మహీపాలకాంకె సామ్నె

కైసా హై రేగా? ఎఃభి నహీఁకే తేరేలక్షణాం సబ్ దేఖ్నేతుః విర క్కైసా దిస్తాహై. "అతుష్టిదానం కృతపూర్వనాశనం, అమా ననం దుశ్చరితానుకీర్తనం, కథాప్రసంగేషుచ నామవిస్మృతి, ర్విర క్తభావస్య జనస్యలక్షణాం" కహ్నా విరక్ హోఁ తేరాముఖ్యలక్షణ్ అసంతుష్టిదాన్ హై అయిసీ అతుష్టిదాన్ మైలేకర్ క్యా ముఛ్ సావుం?

భద్రాయువు. అహాఁ మహామహా! కృతాపరాధిహోఁ మై తపస్సంపన్నహో ఆప్కే ఇస్సంతుష్టహోఁనే ఖ్యాహిష్సే మంగ్నే వస్తుకితా్న బడాహుయెతోభి దేకర్ కృతార్థ్ హోఁనె మై కహ్నా యేక్ దుర్బల్భి దుర్మార్గ్భి అవ్యక్త్భి అసత్యవాదిభి సంభవ్ హోఁకె మేరావంశ్కే లాయెసో అపఖ్యాతీ నివారణ్కేల్లినే మనఃపూర్తిసే ఆప్కే ఇష్టప్రకారసే చహ్యేకహ్కే కృపామంగ్తాహుం ఆప్కే వరప్రసాద్ కైసాతోభి మేరేపర్ పౌంచాకే ముఝ్కే కృత కృత్యభి సంతుష్టాంతరంగ్భిహోఁనే కరియె. ఆగే మైనే ఆప్కే అటక్ బిల్కుల్ నహింబోల్కే భవదిచ్ఛా సఫల్ హోఁనె వైసాహి కరుంగా. ఇనాయత్సె దేఖియె మహాత్మా. వచన్ శ్రవణ గోచర్కీయె.

బ్రాహ్మణుడు హేరాజా! మైతుఝు హార్యక్ వాక్యమేభి కఠినహృదయా కహ్కే సంబోధన్కర్తె తుః ఇత్నాప్రార్థన్ కయెతోమై కఠినహృదయ్ కెంహోఁనా? కహ్కేభి ప్రమాదవశ్సె హోఁయా కాలగతిసెహోఁ కాన్తోభి అసత్యకహ్నే పడేగా. అయి సాహి తుఃభి ఏక్ద్ఫా మృషావచన్ బోలాహోఁగా కహ్కేభీ, అప్ఫిర్ ఏక్దఫా దేఖింగె కహ్నా ఉద్దేశ్ ముఝ్కు మానస్మె సము త్పన్న హువ్వాహై హోఁనేసె ముఝ్కొ జిస్పదార్థ్ప రభిలాషా హైంకి వైసీ వసుకు మైపూఛుంగా. అటక్నకహ్కే దేతాహైనా?

భద్రాయువు. సందేహ్ క్యాహై? సర్వంసహా గీర్వాణోత్తమా!

బ్రాహ్మణ్. ఉద్దేశ్ బహిరంగ్ కియెసా బాత్ అభ్యంతర్ బిల్కుల్ నహీబోల్నా. భలా.

భద్రాయు. నహీనహీ మహాత్మా! క్షమాసుపర్వాణ వరేణ్యా! అటక్ నబోలుంగా. దేఖియె.

బ్రాహ్మణుఁడు. రాజా! మైనెదురాశాపీడిత్ నహీహూం. మైరాజ్యపానె నాలాయక్ హూం ముఝె చతురంగబలాఁ క్యా కర్నే? నవరత్నాఁ కహాఁ ఫేక్నే? ప్రపంచ్మె రహ్నా మామూల్కు సివాయ్ అపఁ కుచ్భి నహీకర్నాభీనా? హరేక్భి ఆప్కు నహీసా వస్తు పర్నె భగ్రిమారఖ్నాభీవ్రుః కమాలేనే జత్తనకుర్నాభి సహజధరమ్ హోకె దిస్తాహై. అచ్ ముఝ్కు భార్యానహీహై. ఇస్లియె ముఝె భార్యా దాన్కరీయె. ఉస్సెహీమై సంతృప్తి పావుంగా.

భద్రాయు. భో ద్విజోత్తమా! ఏః కిత్నాహై? ఇస్కె వాస్తెహీ యిత్నాదేర్ కర్కె మాంగే మహాత్మా? ఆయిమ్యె అప్నెమహల్కు అప్నెపట్టణ్మె వేదాధ్యయన్ అచ్ఛ కర్కె శిష్టాచార సంపత్తిసె శోత్రియూఁ హోకరహ్నా భూమీస్వర శ్రేష్ఠోంకె పుత్రికారత్నాఁ సబ్కుభి బులాభేజుంగా ఉన్మేసెకె చాహేసో కన్యామణీకు వివాహకర్లియె జాయ్.

బ్రాహ్మణుఁడు. హోహోరాజా! మై యేక్ పూఛేతో తుః ఏక్ జవాబ్ దేతాహై కెం? ముఝ్కు భార్యాహోనా భార్యా దాన్ కరీయె కహ్కె మైపూఛ్నాభి బ్రాహ్మణకుమారికాఁ బహుత్సెహై ఉనోంమె యేక్కు ఉద్వాహ కర్లేకహోహై కెం? అయిసే యుక్తివచనాంసె అఫ్రాకస్ బ్రాహ్మణ్ హో ముఝె భూక్షిపా భేజ్నే చాహోహైక్యా? మేరాప్రశ్నకా అర్థ్ వైసానహీ ముఝ్కు భార్యా దాన్ కర్న కహేతో తేరాంభార్యాహో ఏః దిస్నే చంద్రముఖీకు ముఝ్కు భార్యాహోనే దాన్కర్న. వైసాకర్సకే గాతో కర్ నహీతో పహ్లె వైసాహీ మృషావాదీహోకె అపఖ్యాతిసే జీనా.

(భద్రాయువు వెంటనె మూర్ఛిల్లఁగా)

కీర్తిమాలిని. హే పరమేశ్వరా! సదాశివా! ఆపద్బాంధవా! అనాథరక్షకా! ఆపిత్యా నిర్దయానె దేఖంగతో హంక్తై సాబచింగస్వామీ? మాయాపార్వతీ! శాంకరీ! ఆర్తాఁహాఁ హాముక్- సంరక్షణ్క-రీయె లోకమాతా!

భద్రాయువు. (మూర్ఛ జేఁది) భో ధాత్రీత్రిదశవర్యా! బహుత్కాల్సె పరిపాచ్మె మాంధా త్రింబరీషనల మహారాజాది మహీపాలకాగ్రేసరాఁ అనేకా ఏః ధరణీమండల్ పాల్నె గోభూహిరణ్యాశ్వహస్తి వస్త్రయుఃి నిజదేహఁ దాహెసో ఉనోంకు దాక దియెసై మగన్ ఘార్యా దాన్నె కొన్బినకియా ఆప్నబ్బిజాన్నే మహానుభావ్ ... అయినీ ... కర్నకహ్క- దాక పాఁరగిసై మహాత్మా!

బ్రాహ్మణుఁడు. త్యేఁరా ప్రవర్తనాఁ సబ ముత్కు మాలూఁహోనే మైనె ప...హి ...యూనా? రె, తుః ...సై. అరే నీచా! పూర్వకాల్మె మహీపాలేఁ మహారాజాఁ, ఆర్తరక్షణ్క-ర్నె నహీసక్కె-భి, అస్మృతభాషణాఁకర్తేభి, వనమృగాంకుతోఁభి మార్నెనసకేభి, ...వ్యక ...సె రాజ్యకబ్బినకియె. వైసే రాజోత్తమాఁకు తుః సమహోగారే? వ్హైః మహానుహాంకె చరిత్రాఁకహాఁ, తుఃకహాఁ? వ్హైః రాజేంద్రాఁనె అయినే దానాఁ నకియె కహ్నాకు అయినే భ్రష్టకర్యాఁకియెగే? ఉన్లియె ఉనోంకె సల్లక్షణాఁ తుమ్కు నహోంచేగ? తుమ్కు తుహితాంక్... ...సై.

భద్రాయు. అచ్ఛ మహాత్మా! "దాసీమానధనంహంతి, హంతివేశ్యా ధనాదికం। ఆయూంషి. విధవాహంతి, సర్వంహంతి పరాంగనా" కహెన్నె ధర్మశ్లోకోఁకె పరికరణ్సె పరాంగనాంకాంక్ష సర్వసంపదాంకుభి హారణ్క-ర్నెకాస్యహోనేసే ఆప్కె సరీక్ సత్పురుషాఁ అయినీ అపేక్షాభావ్సె రహ్నెకా ఉచిత్ ...స్వామీ?

బ్రాహ్మణ్. అరె అరె నీచాధమా! కుటిలబుద్ధీ! తుః కిత్నాదుష్టహైరె! హమారే సరీకగ్రిజాతి బ్రాహ్మణోంకు నీచ

క్షత్రియ్హో తుః ధర్మ్మోఁ బోధన్ కర్నే ఒతా హై రే? ఎహీ హై రె తుఝె తేరా గురుసికాయెసో రహా? అరే నీచా, అరే నీచా! తుః ఎక్ రాజా హైకర్ కే మైరక్షణ్ మంగాథమగర్ నహీంతో "శరణాగతం నారక్షతి చాత్రకోపి" కహ్కే తేరా ముఖ్ నహీ దేఖ్నే కా. పహ్లా తుఃకియెసో అబలకాక్యా లజ్జా హాతే యహాంర హ్నేకు బదల్, తుం ఏక్ ఘనదాతా హై కహ్కే హమ్కో మాలూం హోనే చాహియే సో నై, పూర్ దేవుంగ కహ్కే మేరా రహాస్సై జానే ముఝ్కో ఛిడాకర్కే సాంగ్మాంగ్ కహేతో క్యా హైకి ధర్మాత్మ హై ఐసా క్ కహ్కే నైనె మేరా అభిలాష పరిచర్ కర్నాభి ఆఖిర్కు నైసా దేనే అనిష్ట్ సె నహీదేతా హుఁ కహ్నేకు బదల్ నైసా దార్ మాంగ్నేసె హం అవ్యక్త్ హై కహకే ఘుస్ భేజ్నె అయిసే నీతియాం ఉపదేశ్ కర్నే ఆరంభ్ కియా హై రే? ఏః నీతియాం సర్వ ధర్మప్రకరణాంభి జాన్నే హమ్కు మాలూం నహీ రే! బ్రహ్మ హత్యా సురాపాన గురు వధూపరతా కనకాపహరణాద్యఖిల మహాపాతకోంకుభి భస్మ్ కర్సక్నే నైసా తపోబల్ హమ్కు రహ్నాభి పరాంగనా గ్రహణసే స్నమ్కు కిత్నా? ఇస్లియె హమ్కు కుఛ్ నహీ హై. తేరా పత్నీకు హీదియేతో దే. నహీంతో శరణాగత రక్షణ్ నహీకర్సకేసోభి, అనృతభాషణ్ కియేసోభి మహా పాతకాఁ హాతే నిరంతరావఖ్యాతిసె రజ్జ్.

భద్రాయువు. (తనలో) మైకియెసా అపరాధాంసే ముఝ్కు హోంచేసా పాప్ సబ్ ముఝె ఛుడ్జానే ఎహ్మారావధూమణిహోకీర్తి మాలినీకు ఏః క్షితిదేవశిఖామణికు దాన్ కర్కే యత్కించిదనంతర విచార్త్రోంభి ప్రమాదవశ్సేతోభి కబ్భి మేరా అంతరంగ్మె నదిస్నె నైసా మై అగ్నిప్రవేశ్ కర్కే ఎహీ మార్గ్ సె అపఖ్యాతి నివారణ్ కర్లేవుంగా. హే సాంబశివా! ఆపద్బాంధవా! ఆఖిర్కు మేరాగతీ ఇత్నా హోగయా! అచ్ఛా, హే విశ్వంభరా మర్త్యవరిష్ఠ! సదాచార నియమగరిష్ఠ! భవదాజ్ఞానుసార్ మైహోకె భార్యాదాన్హీ కరూంగా. ఆయియే. ఆజ్ఞా కర్కే చలె ఆయింగె.

సూత్ర. (17) భార్యాదాన్ జబ్హోజా-తబ్హీ ఆగ్మే-పడేగ రాజా
నిర్వ్యాపార్థీ, నిమిత్ కుఛ్నహీ-దుర్యాశ్ ఆరహీ,
దుష్కాల్మైఎహీ.

బ్రాహ్మణుఁడు. ఆ, ఆ, రాజా! సత్వహో. మేఁ పాదాఁ ధోనా (చరణం పవిత్రం వితతం పురాణం, జల్దీజల్దీకర్నా, పాప్మాన మరాతింతరేమా) (కాళ్లు కడుగఁగానే) వస్త్రం సమర్పయామి, యజ్ఞోపవీతం, గంధంచ, పుష్పాణి సమర్పయామి. శ్రీమాన్ శ్రీమతఃగోత్రః అహంకహ్ సర్వజ్ఞ స్వరూపాయాస్మై బ్రాహ్మణాయమమకహ్ భార్యాంకహ్ దదామికహ్ ప్రేః హాతి ధర్దే ప్రతిగృహ్ణామి. తీన్ దఫేఁబోల్నా దదామి ప్రతిగృహ్ణామి దదామి ప్రతిగృహ్ణామి. దానసాద్గుణ్యార్థం దక్షిణా, ప్రహాంగో తీదే. బస్ అబ్ తుఃరహో. ఆగేసతీ (అని కీర్తిమాలిని చేయిపట్టుకొని తీసికొని వెళ్లిపోవలెను)

(side cloth ప్రక్కను మహాతాబొకటి వెలిగించి పెట్టుకొని)

భద్రాయువు. హా మహేశ్వరా! శంకరా! సాంబా! సదాశివా! చంద్రమౌళీ! గంగాధరా! సూర్యచంద్రాగ్నినేత్రా! నీలకంఠా! సర్పాభరణా! విధికపాలధారీ! దిగంబరా! కైలాసవాసా! పార్వతీశా! మైనె అన్యదేవతారాధన్ కభీ నహీకర్కే సదా భవత్పదాంపర్ లక్ష్యరఖ్కే రహాసో భక్త్ హుంం ముఝ్కు సంరక్షణ్కరీయె ముక్తిదిలావె. (అని దుముకఁబోఁగా అ. అ. అ అనుచు శివుఁడు నిజరూపముతోఁ గిర్తిమాలినిని వెంటఁబెట్టుకొని ప్రత్యక్షముకావలెను)

సూత్ర. (18) సదాశివబ్ ఆవె-దేఖ్నె ప్రసన్నతా ఆప్‌పావె.
నిదాన్సె ఆప్కు, సదా భజన్కు-ర్నె దీనజన్కు,
ఖుదాపాల్నేక.

ఈశ్వరుఁడు. అఁ అఁ అఁ భక్తా, భద్రాయూ! మైంగాశ్వర్థాం తేరా ప్రార్థన్సున్కేహి ప్రత్యక్షహువ్వాహుం ఖుష్ ఖుష్ నిర్భయ్హోకె నిర్మలమానస్సే దేఖ్.

భద్రాయువు. అహహా, అహహా, మేరాభాగ్య! (అని సాగిలి నమస్కరించి లేచి మొక్కుచు) దణ్డకము- శ్రీపర్వత శ్రేష్ఠపుత్రీ మనఃకంజమార్తాండ, దేవేశ్వరా దక్షయాగాంతకా రమ్యగంగాంబు రంగజ్జటాజూట హాలాహలాహార సత్కీర్తివిస్తార భక్తాళి మందార కందర్పసంహార మాతంగి చర్మాంబరా భూతి లిప్తాంగ రుద్రాక్షమాలాధరా జ్ఞానముద్రాక్షమాలామృత స్వచ్ఛ భాండాభిపాణీ! భవద్దివ్యచారిత్ర్య ధాత్రాదిదేవేశ్వరాః శేష నాగేశ్చ వర్ణన్న కర్తే సకింగే, నరేక్షుంభి దీన్నం ముగ్ధగిరిస్క్యా స్వామిలోకాంశు నిర్వాణరక్షాలయాంక్షత్వే సర్వప్రదేశాంశు గహ్వం సమర్పన్నిదాస్నే సదా కర్నె లోగాంశు సాధ్యా సమస్తాయురా రోగ్య ముఖ్యేప్సజాలోన కర్తే భవత్పాదసాన్నిధ్య గాము: మితే నై సకర్తే ధరాపో ఖవాయ్వగ్ని చంద్రార్క సక్రుత్రి సంక్యాం చరాం స్థావరాం సబ్భి ఆస్తాం కె గహ్నే మహాదేవజీ ఫూర్వగాత్రే ధరా రథ్భి వేదాం తురంగాం విధాతాజి సారథ్య కర్నే ఃథిర్నేన ఋక్మ రుకోదండ్ కర్తే రమానాథ్ బాణేన రక్షణ్గశూలా యోమె ఘోరాం పురాంభస్మ కర్తే పయోజ్కలంపట్కు భక్షణ్గజవ్యాఘ్ర దైత్యాంశు సంహార కర్తే జగత్పాలనాపిఙ్గయా చంద్రార్ధధారి భవాదీనచింతామణీ దైవచూడామణీ దేవ వేదాంతవేద్యా శివా వాలఖిల్యాది దేవర్షిసంఘాంసదా అప్పు ధ్యానకై సంతోషపావేగ శ్రీదక్షిణామూర్తి శ్రీసచ్చిదానందమూర్తి కృపామూర్తి విజ్ఞాన హీన్సో ముర్ఖు రక్షణాప్య ర్మసందాజ సంభూత ముఖ్యామరా నీక వంద్యామహాదేవ సాంబా నమస్తే నమస్తే నమస్తేనమః

(తిరిగి సాగిలిలేవఁగా)

ఈశ్వరుఁడు. హేరాజనందనా భద్రాయూ! భక్తా! నైనే తేరా చిత్రిచరిత్రర్కుభి (పస్ హయిమెసాబాతిఖః కిమెహా సన్నుతిసుభి అమితానంద భరిత్ హువ్యాహు. అగ్ మహాగజ రేసా వృత్తాంతాన్ని చిత్రర్ బోలుంగసున్. వృఃబ్రాహ్మణరూపైన మైహి ఆయాథపార్వతీనె స్త్రీరూపిణీహుయి, మాయాహివ్యా

ఘోర్కే వైసాదిస్తే వైసీచర్యాకియా. నహీంతో హేస్వామతేయా! ఋషభయోగీ దావతార్సె మైతుఝు అనుఘ్రుర్కే యెసా ద్వాదశ సహస్రనాగబల్భి ఉపదేశ్కే యెసా శివకవచప్రభావ్భి దియెసా శంఖఖడ్గాంకె మాహాత్మ్యభి యేక్ వ్యాఘ్రుర్కేలీయె వృథాహోనె వై సాకబ్భినహీంహోగ. మైంహోనేసేహీ మేరా యత్నస్సె వైసా హోనె కర్కె తేరా మనోనిశ్చయ్కే పరిశీలన్కేర్నాకహ్కే తుఝుకు అత్యుత్కృష్టహోయె భార్యాదాన్ చాహాహుం. తుః వైసాకర్నేసేభి ఔర్ తేరే సత్ప్రవర్తనాఃఖూబ్ దేఖ్కేభిమై బహుత్ సంతోష్పాయాహుం. ఏః లేతేరా భార్యామణికు, ఇస్సే సుఖా పాతే రహ్జా. తుః చహ్నా బరాఃమాంగబ్భీ దేవుంగ.

భద్రాయు. సదాఅయిసే చిత్రచర్యాఃకర్కె సంతోష్పానె మహాదేవా! భో విశ్వేశ్వరా! సర్వజ్ఞా! సర్వాంతర్యామీ! ఆదిమధ్యాంతరహితా! చిదానందమూర్తీ! ఆప్కే నామస్మరణ మాత్రసెహీ. అఖిలాఘాఃభీ భస్మహువెజాయ్. ఐసీ స్థితిమె ఆప్కే సందర్శన్ కర్సక్నె హముకు కమిఃక్యాహై? అబ్ హం పూఛ్నేవరాః క్యారహింగె? మహాత్మా! మేరా జననీజనకోంకుభి పద్మాకర తత్పత్నీసునయాంకుభి ముక్తిమిలావె. కృపాసె హముకుభి ముక్తిదిలానె.

ఈశ్వరుఁడు. హేకీర్తిమాలినీ! పరమ పతివ్రతాశిరోమణీ! తుఃచహ్నా బరాఃభిమాంగ్. దేవుంగా.

కీర్తిమాలిని. హే పరాత్పరా! నిగమాంతసంచారా! నిఖిలలోకాధారా! నిర్జర వరానీక సంరక్షకా! మహేశ్వరా! ఆప్కే కరుణాకటాక్ష వీక్షణ్సె హముకు దృగ్గోచర్ కర్తె రహ్నా ఒత్నా అదృష్టహముకు పొంచావెభి దర్శన్భిదియ్యే. అబ్ హముకు కమ్తీఃక్యాహై? హం పవిత్రరాః హువెహై. మహాను భావా! హమారే జననీ జనకోంకుభి హమ్కోభి ఆప్కే సాయుజ్యమిలావె.